

VIENYBĖ

76 M. 47 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn 7, N. Y.

1962 M. LAPKRIČIO (NOVEMBER) 30 d.

Telefonas:
APplegate 7-7257

KAINA 15 C.

Svarbiausias Maironio metais lietuvių gyvenimo įvykis - Kultūros Kongresas, vykęs Maironio šūkiu: "Lietuvi, tik žemei tėvų negamink svetimų dievų!" Nuotraukoje Kongreso prezidiumas baigiamajame posėdyje rezoliucijų skaitymo metu. Iš k. į d.: dr. V. Maciūnas ir posėdžio pirm. dr. P. Lukoševičius, Prezidiume sėdi: J. Jasaitis, dr. J. Puzinas, Pov. Gaučys, J. Jankus, Alf. Mikulskis, už vėliavos - Vl. Butėnas, B. Miniataitė, Z. Brinkienė ir Vyt. Zalatorius.

Pavykęs Kultūros Kongresas

ANTRASIS Š. AMERIKOS KULTŪROS KONGRESAS, CHICAGOJE VYKĖS LAPKRIČIO 22-25 DIENOMIS, PRAĖJO DARBINGA NUOTAIKA, SUTRAUKĖS DAUGIAU PUSĖS TŪKSTANČIO ATSTOVŲ - LIETUVIŲ KULTŪRININKŲ.

EDVARDAS ŠULAITIS

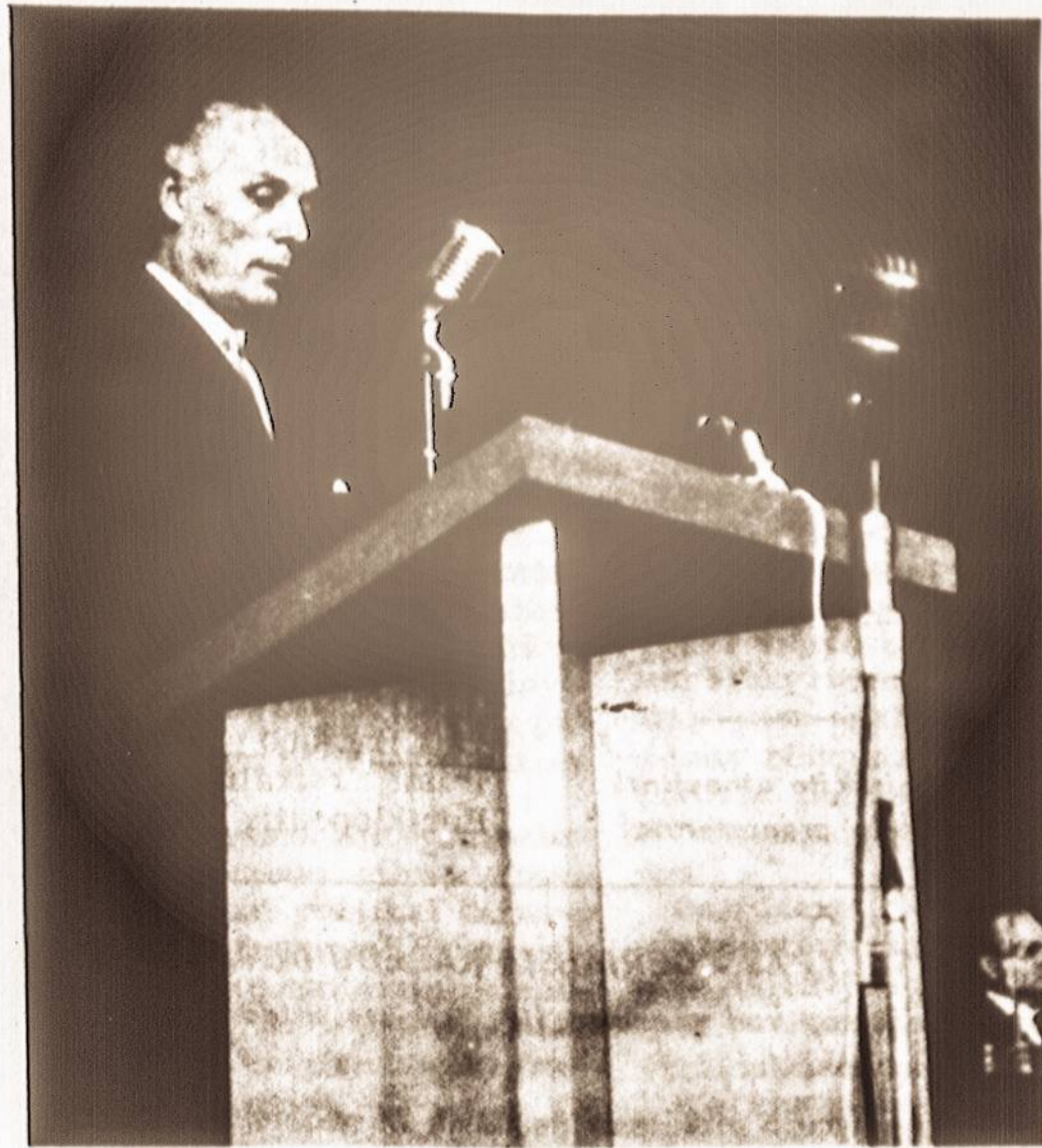
Prieškongresiniai ginčai, turėję daugiau asmeniškumų pobūdį, dalinai prisidėjo prie teigiamos Kongreso propagandos, taip kad jis viršijo net ir optimistų spėjimus.

Nors Kongreso posėdžiai prasidėjo Padėkos Dienos rytą, tačiau kai kurios su Kongresu surištos programos dalys įvyko išvakarėse, lapkričio 21 d. Tos dienos vakarą atidarytos spaudos, architektūros bei meno parodos.

Į parodų atidarymą Jaunimo Centro žemutinėje salėje suguzėjęs apie 350 žmonių, pradinių žodį tarė Kongresui rengti komiteto pirm. P. Gaučys. Spaudos parodos atidarymo kalbą pasakė Draugo red. kun. J. Prunskis, pabrėžęs spaudos reikšmę kultūrai ugdyti ir valstybinei laisvei siekti. Jis ragino, kad lietuvių tarpe nebūtų mokytojų analfabetų ir linkėjo, kad lietuvių namuose labiausiai gerbiamu baldu būtų knygų lentynos.

Architektūros parodai atidaryti buvo pakviestas inž. S. Šimoliūnas. Jis pasidžiaugė, jog lietuviška architektūra žengia sparčiais žingsniais, o su ja žengia ir jaunieji architektai. Prašė, kad lietuviai architektai būtų savųjų palai-komi, remiami.

Dailės parodos atidarymo žodį tarė organizacinio parodos komiteto narys Vyt. Jo-

P. Gaučys, pirmininkas, atidaro Kultūros Kongresą.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

nynas, o po jo kalbėjo vykdomo parodos komiteto narys J. Pautienius. Sis pažymėjo, kad parodoje dalyvauja 4 kontinentų dailininkai, atstovaujantys 4 kartas ir įvairias meno kryptis. J. Pautienius pridėjo, jog ir šioje parodoje dėl vie-nokių ar kitokių priežasčių

nedalyvaują dailininkai yra įnešę vertingą įnašą mūsų kultūron.

Taip pat parodų atidarymo proga kalbėjo Jaunimo Centro šeimininkas kun. B. Markaitis ir Lietuvos atstovas Wa-

Nukelta į 3 psl.

MES

Vytautas Širvydas

Žemiau — seno, per penkiasdešimtą darbymetį persiritusio amerikiečio žurnalisto pažūra. Tegul nieko nesaisto! Istorikas dr. A. Šapoka sykį rašė: Kiekvieno užsimojimo pasisekimo pirmoji sąlyga yra realybės pajautimas.

VLIKO sesija įrodė stiprios opozicijos visuomenėje nebuvimą. Gausybė sveikino, ragino turėti didelę, kovingą, išstvermingo darbo dvasią — išskelti vienybės-konsolidacijos gairę. Ne kaip ALTui ir Kultūros Kongresui, kuriems gausybės ragu papilta karštų opozicingų žodžių, tiesa, jūros neuždegusių, blynų neiškepusių. VLIKan net panoro grįžti draugijėle, kuri, dėl savo pagrindinai aklos pažūros VIENYBEI, savo vardo dalį tiksliau angliškai vers-tų "degeneration" ne "regeneration" žodžiu. Grįžti nenori tik mūsų "kietakakčiai." Tiesa, kai kas VLIKO vieton siekia Bendruomenę įkelti. Tačiau, tikime, čia bus paklusta Ohio Gydytojų Draugijos, kuri tūkstantine Biržiškos Aleksandrynei, tartum, ramiai, rimtai parodė Bendruomenei tikrąjį jos kelią išseivijoje: ne politinį, bet lietuvių palaikyti ir puoselėti kultūrinius lituanistikos dalykus.

Opozicijos nebuvimas, tačiau, gali būti, tėra amerikietiškas "kicking the subject upstairs." Visi gerbia šlovingąjį patriarchą, bet praktiškame gyvenime dėmesio nekreipia! Galimo svorio VLIKas bene neteko, kai netapo pripažinta Lietuvos vyriausybė tremtyje. Audėno žodžiais, Amerikoje jis — Valstybės Departamente įregistruota Foreign Agency. VLIKą negailestingai plauna laikas, kuris dilina ir Lietuvos piliečių ir jų partijų skaičių. Plauna ir faktas, kad Amerikoje nėra tiksliai jam nubrėžto darbo-funkcijos. Finansais VLIKas yra ALTO įnamis.

Nukelta į 4 psl.

TRIJU KONCERTAS ELIZABETHE

Pirmasis vietos trijų menininkų koncertas, rengiamas gruodžio 9 d., 4:30 v. v. Lietuvos Laisvės Salėje, Elizabeth, kelia nepaprastą apylinkės Lietuvos ir kitataučių susidomėjimą. Jau dabar iš anksto daugelis norinčių išgirsti šį koncertą užsisako bilietus ir rezervuoja laiką tam vakarui.

Koncertuojantieji menininkai — kontraltas Carol Bowen, baritonas Liudas Stukas ir deklamuotoja Irena Veblaitienė — dėl gyvo reiškinio vietos visuomenėje veikloje yra įsigiję daug palankumo. Jų meniniai gabumai ir jaunatviškas entuziazmas žavi ir užkrečia visus, taip kad kiekvienam yra malonu juos išgirsti ir drauge pasigėrėti tikruoju menu. Svarbiausia, kad jie ne tik išaugę savoje visuomenėje, bet ir pasiryžę joje skleisti galvinančią, giedrią nuotaiką, vienijančią visus.

Šį plačios apimties koncertą sudarys trys dalys. Pirmoji dalis apims adventui pritaikytą religinę klasikinę kūrybą, būtent, ištraukas

iš F. Handelio Mesias, G.C. Menotti Nakties Svečiai ir J.S. Bacho Kalėdų Oratoria. Antrąją dalį sudarys lietuvių tautinė kūryba: Gruodžio, Šimkaus, Banaičio, Čerčenės, Tallat-Kelpšos, K. Kavecko ir Klovos kūriniai. Į trečiąją tarptautinę programos dalį įeis: U. Giordano, G. Verdi, G. Rossini, G. Gershwin, J. Kern, F. Loewe ir R. Rodgers populiarieji kūriniai.

Visa ši programa bus papildoma atitinkamais lietuvių poetų — B. Brazdžionio, P. Vaičiūčio, J. Augustaitytės, Maironio, Aisčio ir S. Neries — kūriniais.

Jaunieji menininkai, baigiantis tautos dainiaus Maironio metams, ir po šimto metų yra pasiryžę vykdyti jo testamentą — virtualiai laikyti savo rankose arkla, knygą ir lyrą ir eiti Lietuvos keliu. Jie niekad nėra atsakę savo pagalbos visuomenei, todėl tikisi, kad ir visuomenė juos entuziastingai parems, gausiai atsilankydama į koncertą.

Bilietų kainos: 1.50 dolerio; studentams 1. doleris. Ijy

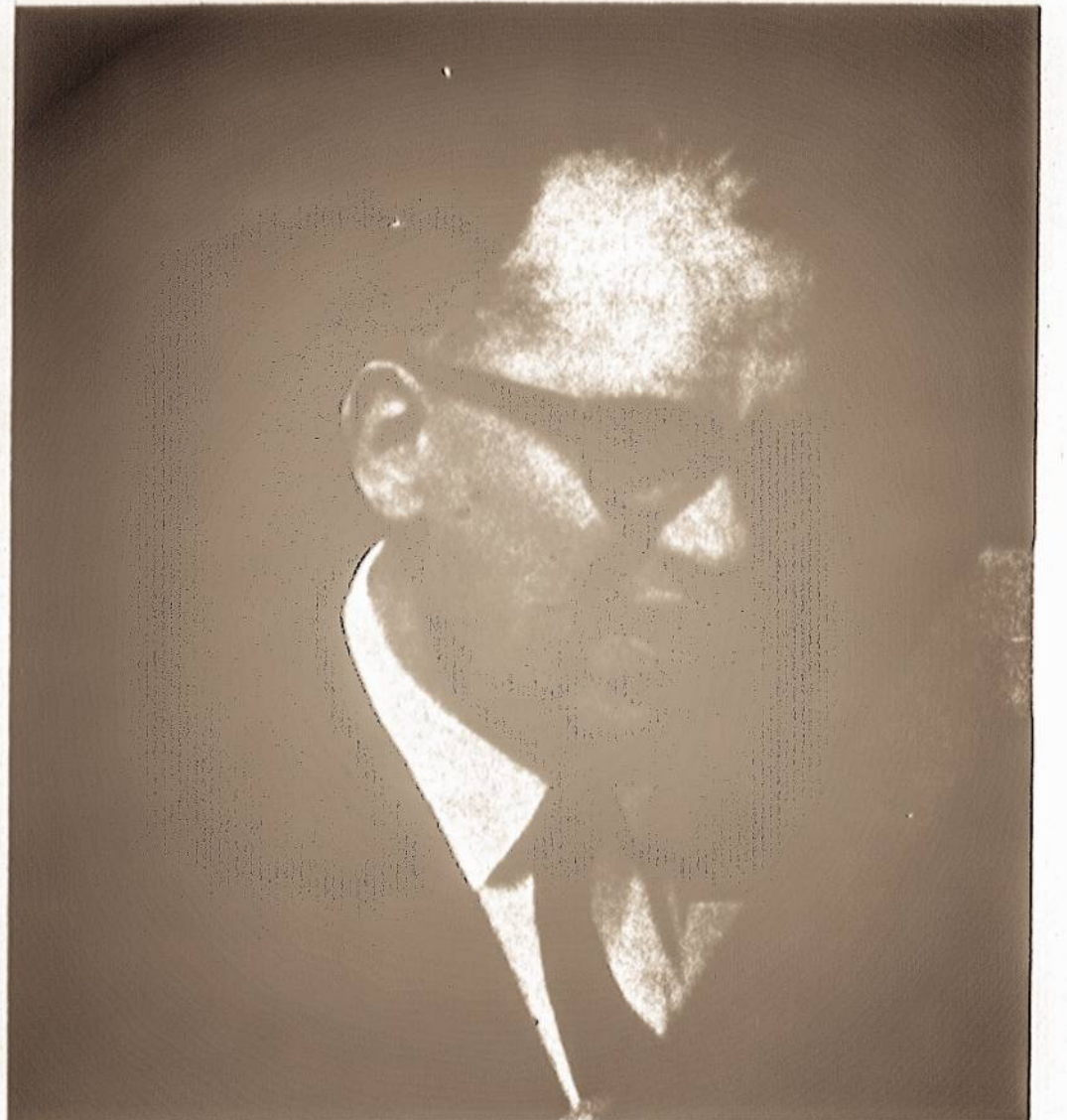
JAV ir Kanados lietuvių Kultūros Kongreso rezoliucijos

I. Antrasis JAV ir Kanados Lietuvių Kultūros Kongresas, peržvelgęs lietuvių išsilvijos kultūrinės pastangos ir laimėjimus, su pasigėrėjimu ir dėkingumu vertina lietuvių kultūrininkų darbą ir kūrybą ir kviečia juos nesitenkinti tik esamos padėties palaikymu, bet pereiti į dinamišką kultūrinę ofensyvą visose kultūros bei veiklos srityse.

II. Pripažindamas kiekvieno lietuvių svarbą lietuvių tautai ir jos išlaikymui, Kongresas ypatingai kreipiasi į visus lietuvius kultūrininkus, lietuviškųjų parapijų vadovus, organizacijų veikėjus, spaudos darbininkus ir sportininkus, primindamas, kad kiekvieno jų darbas yra drauge ir lietuviškosios kultūros postas, už kurio gynimą ir išlaikymą jie yra atsakingi prieš lietuvių tautos ateitį.

III. Atsižvelgdamas į konkrečius lietuvių kultūrinio gyvenimo uždavinius, Kongresas nutaria:

1. prašyti PLB organus rūpintis, kad nė viena lietuviška kolonija neliktų be liuanistinės mokyklos,

Dr. Vincas Maciūnas, Kultūros Kongreso rezoliucijų komisijos pirm., skaito rezoliucijas baigiamajame posėdyje.

2. priminti tėvams, kad savo priešmokyklinio amžiaus vaikus leisti tik į grynai lietuviškus darželius ar į parengiamuosius liuanistinių mokyklų skyrius, to siekiant, steigti lietuviškus darželius, o kur to negalima, stengtis papilduose darželiuose turėti lietuvišką skyrių,

3. pavesti JAV LB Centro valdybai tirti lietuviškos vidurinėsios mokyklos ir lietuviškų bendrabučių steigimo galimybes,

4. siūlyti PLB valdybai steigti Svetimo Tarybą,

5. rekomenduoti PLB valdybai 1963 metais surengti studijų dienas šeimos lietuviškumo išlaikymo klausimais,

6. kvieisti jaunosios kartos kultūrininkus aktyviau jungtis į bendrą lietuviškosios kultūros darbą,

7. skatinti lietuvių studentiją labiau susidomėti liuanistinių mokslų studijomis ir pasinaudoti Pedagoginio Liuanistikos Instituto neakivaizdiniais kursais,

8. raginti lietuvių visuomenę bei organizacijas remti lietuvių jaunimo sportinę, meninę ir kitokią kultūrinę veiklą,

9. skatinti tikinčiuosius būti lietuviškų parapijų nariais ir, dalyvaujant lietuviškose pamaldose bei organizaciniame parapijų gyvenime, kovoti dėl jų lietuviško pobūdžio išlaikymo,

10. prašyti Liuanistikos Institutą suaktyvinti savo veiklą, sutelkiant visus liuanistikoje moksliskai dirbančiuosius, ir rūpintis aktualių liuanistinio mokslų veiklų leidimu,

11. pritari J. Kapočiaus ir J. Bačiūno sumanumui išleisti reikalingą Lietuvos Enciklopediją anglų kalba,

12. sveikinti ir remti pasikyrusių rašytojų pastangas, leidžiant lietuvių literatūros veikalų angliškus vertimus,

13. raginti lietuvių visuomenę ir toliau remti reikalingą mūsų tautos reikalų propagandai Lituanus žurnalą, o mūsų kultūrinės institucijas ir paskirus kultūrininkus prašyti, kad padėtų sutelkti žurnalui reikalingą medžiagą,

14. raginti tėvus prenumeruoti savo vaikams Egutės laikraštėlį ir kvieisti rašytojus bei dailininkus paremti jį savo rašiniais ir kūriniais,

15. prašyti LB apylinkes ir kultūrinės organizacijos pasirūpinti lietuviškų knygų platinimo talka paskirose vietovėse ir steigti lietuviškas bibliotekas bei skaitytklas.

16. kvieisti visus, o ypač finansiškai pajėgesnius lietuvius remti Lietuvos Fondą ir būti jo nariais,

17. pavesti JAV LB Centro valdybai tirti Lietuvos Kultūros Namų steigimo galimybes,

18. prašyti, kad mūsų periodinė spauda, šalia lietuvių visuomeninių ir politinių reikalų svarstymo, išsamiai informuotų apie visus svarbesnius lietuvių kultūrinio gyvenimo įvykius,

19. siūlyti, kad spaudoje ir mokyklose būtų vartojama viena, dar Nepriklausomos Lietuvos laikais priimta rašyba,

20. siūlyti, kad būtų daugiau rūpinamasi lietuvių kalbos ugdymu ir jos gryninimu mūsų raštijoje, ir rekomenduoti visuomenei palaikyti tas reikalus leidžiamą Gimtosios Kalbos žurnalą.

21. atkreipti ypatingą dėmesį į skubų medžiagos rinkimą išsilvijos istorijai ir rūpintis tokios medžiagos paruošimu, pavadant tą reikalą Lietuvos Istorijos Draugijai,

22. rekomenduoti, kad lietuvių privačių ir ypač visuomeninių pastatų architektūroje atsispindėtų lietuviškosios aspiracijos,

23. pasmerkti sovietinių institucijų išsilvijos lietuviams peršamą vadinamą kultūrinį bendradarbiavimą ir tokio bendradarbiavimo propagandą.

Draugo redaktorius, L. Šimutis, redakcinį darbą jau dirba 47 metus. Sveikiname!

NAUJOS LIETUVIŠKOS PLOKŠTELĖS

Šio mėnesio pabaigoje didelė plokštelių bendrovė New Yorke išleisdžia dvi ilgo grojimo lietuviškas plokšteles. Jose: akordionisto Kazio Daubaro iš Philadelphia's įgroti lietuviški šokiai ir dainos; taip pat komp. Salomėjos Čerčenės-Mulks kūriniai, kuriuos atlieka solistai I. Motekaitienė, V. Bendorius, L. Stukas, S. Volani-Končienė ir G. Macytė; Rūtos Ansamblio moterų choras ir moterų

trio iš Alice Stephens ansamblio.

Ta pati bendrovė apie kovo 4 d. išleisdžia dar dvi lietuviškas ilgo grojimo plokšteles. Jose bus: Lietuvos Vyčių choro iš Čikagos įdainuota "Te žydi vėl Lietuva," Lietuvos Vyčių Organizacijos aukštiniam jubiliejui paminėti, taip pat Lietuvos liaudies šokių rinkinys, kurių parinkime talkina taut. šokių mokytoja Jadvyga Matulaitienė.

Šių keturių plokštelių išleidimu rūpinasi radijo direkt. Jokūbas Stukas. Visų plokštelių viršelius atlieka dail. Jonas Subačius. Kiekviena plokštelė rinkoje kainuos tik \$4; dėl papildomų informacijų rašyti J. Stukui: 1264 White St., Hillside, N.J.

Lietuvos Vyčių Kultūros Komisija, jos pirmininko Jokūbo Stuko rūpesčiu, neseniai išleido Lietuvos kalbos kurso plokšteles, pavadintas "Children's Play Way to Lithuanian," su pamokų knygute, kurią paruošė dr. Alf. Šešplaukis. Įkalbėjo Valerija Grigaitytė-Leve-rock. Panašus kursas suaugusiems buvo išleistas perretais metais. Abu plokštelių kursai parduodami po \$3. Rašyti Pranui Gudeliui, 129 Rita St., Dayton 4, Ohio.

Korp. Neo-Lituania Orkestras Clevelande ką tik išleido plokštelę "Grojame Jums." Dainavos Ansamblis Chicagoje netrukus išleisdžia dainų plokštelę "Dainava." Netrukus pasirodys solistės Romos Mastienės įdainuota plokštelė.

Šiais laikais lietuviška plokštelė tapo tokia pat svarbi, kaip ir lietuviška knyga, todėl būtina, kad kiekvienoje lietuviškoje šeimoje būtų lietuviškų plokštelių. Be to, kiekviena lietuviška plokštelė yra vertingas įnašas į mūsų kultūrinį lobyną.

J. S.

Neužmirškite atnaujinti Vienybės prenumeratą!

SKLYPAS - GERIAUSIA KALĖDŲ DOVANA

Pranešama, kad pirmame liet. mieste atidaryta nauja sklypų sekcija.

Pirmiesiems 5 pirkėjams duodama 25 nuosimčių nuolaida. Kainos žiemai pažemintos ir norintieji gali pirkti išsimokėjimui (mokant 50 dol. rankpinigį). Sklypai 80 pėdų pločio ir 140 pėdų ilgio t. y. apie 1/2 akro didumo. Jie randasi prie Lakonijos kurorto apie 5 val. nuo New Yorke ant gražaus pušimis ir eglaitėmis apaugusio kalno prie didelio 12 mylių ežero.

Visiems turėtų būti aišku, kad toks žemės sklypas yra vertingas, kaip investacija ir nepamainoma dovana Kalėdoms ir kitomis progomis gimnėms bei draugams.

Dėl informacijų prašome kreiptis: Z. STEPONAVIČIUS 22 Brooklawn Ave., Stamford, Conn. Tel. FI 8-6808-

Winter Garden Tavern Inc.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)
Telefonas: Evergreen 2-6440
Sale vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.
PÓLAIDOTUVINIAI PIETŪS
Vyta. Beleckas, sav.

THE Tel TAYlor 7-9842

385 Arlington Ave. Restaurant
Brooklyn 8, N. Y. *Ona ir Jonas Valaičiai*

FESTIVAL RESTAURANT & BAR

Pietūs ir vakarienė Jaukus baras
Salė susirinkimams vestuvėms ir pobūviams
Gali tilpti 200 žmonių LIETUVIŠKIEMS suejimams nemokamai
VACYS STEPONIS Savininkas
40 East 26th St. New York City MU 3-2928

Dalis publikos Kultūros Kongrese, Chicagoje.

Pavykęs Kultūros Kongresas

Atkelta iš 1 psl.

shingtone J. Kajeckas. Ir jie į šiuos lietuvių kūrybinių galių pasireiškimus pažvelgė šiltu žvilgsniu, linkėdami kūrybingos nuotaikos ir vilties ateities dienoms.

Po to sekė dail. V. Jonyno paskaita — "Lietuvio dailininko įnašas lietuviybės išlaikymui", kuri buvo labai jausminga ir eiliniam klausytojui gal daugiau žadinusi tautinius jausmus, bet ne nagrinėjanti pasirinktą temą. Kas svarbiausia, kalbėtojas neapsiribojo vien tik mintimis apie dailininkus, bet ir nuklydo į kitas sritis (tas buvo būdinga didelei paskaitininkų daliai, kurie nepaisydavę temos rėmų). Jo paskaitos mintys jau daugelį kartų girdėtos įvairių tautinių minėjimų kalbėtojų lūpose.

Kongreso darbo posėdžiai

"Lietuvi, tik žemei tėvų negaminink svetimųjų dievų!" — šūkis Jaunimo Centro didžiojoje salėje pasitiko apie 600 tautiečių, atvykusių į pirmąjį Kongreso visumos posėdį Padėkos Dienos rytą. Tai ištrauka iš Maironio kūrybos, kurio gimimo šimtmetį minėdami, lietuviai ir ši Kongresą surengė. Ir kažin, ar tik nebus šis Kongresas pats svarbiausias Maironio metų įvykis...

Cia pradžioje buvo sugiedoti Amerikos ir Lietuvos himnai (tai atliko B. Kemėžaitė, pianinu pritariant A. Nakui). Invokacijas skaitė kun. B. Markaitis, S. J. ir kun. A. Trakis. Pirmasis prашė Aukščiausiojo, kad nemaišytume "bendro gero su asmeniška nauda, kūrybos laisvės su asmenišku savaliaviumu", o kun. Trakis meldė sukelti išminties ir vienybės dvasią tautiečių tarpe.

P. Gaučys darbo prezidiuman pakvietė: PLB pirm. J. Sungailą, PLB Kultūros Tarybos pirm. dr. J. Puziną, JAV LB Tarybos prezidiumo pirm. St. Barzduką, JAV LB CV pirm. J. Jasaitį, Kanados LB CV pirm. dr. P. Lukoševičių, muz. J. Kačinską, dail.

Galdiką, muz. A. Mikulskį, dr. P. Skardžių, rašyt. J. Jankų. Taip pat buvo perskaitytos ir garbės prezidiuman kviečiamųjų asmenų sąrašas ir sudaryta rezoliucijų komisija (kun. J. Borevičius, S. J., A. Rimkūnas, dr. Maciūnas, J. Jankus, J. Marčiulionis) bei sekretoriatas (V. Būtėnas, B. Miniataitė, Z. Brinkienė, V. Zalatorius).

Sveikintojų eilėje kiek ilgesnė kalbą pasakė dr. Sungaila, o trumpai kalbėjo J. Jasaitis, dr. Lukoševičius ir gen. konsulas Chicagoje dr. P. Daužvardis. Posėdį pravedęs St. Barzdukas perskaitė ilgą sąrašą sveikintojų raštų. Jų tarpe buvo: vysk. V. Brizgys, VLIKo pirm. dr. A. Trimakas, gen. konsulas Kanadoje dr. J. Zmuidzinas, prel. Juras, V. Sidzikauskas, L. Šimutis ir kt.

Dr. J. Griniaus paskaita

Tada scenon buvo iškvieštas pagrindinis kongreso kalbėtojas, vienas iš triukšmo kaltininkų — dr. J. Grinius, specialiai atvykęs iš Vokietijos. Jo paskaita, nepaisant kai kurių triukšmo kėlėjų baiminimosi, nebuvo vienašališka. Prelegentas iškėlė reikalavimų, kurių, kaip praktika parodė, nė jis pats anksčiau nebesilaikė.

Dr. Griniaus mintyse nebuvo akademinio gilumo, nors tas mišriai publikai tarnavo teigiama prasme. Pažymėtina, jog čia paskaitininkas naujų minčių nedaug iškėlė. Gal viena iš teigiamiausių paskaitos ypatybių buvo ta, jog paskaitininkas išdrįso pasmerkti vadinamas lietuviškas parapines mokyklas ir kai kurių klebonu varomą nutautinimo darbą. Šiuo reikalu jis kalbėjo:

"... Didesnių pastangų ir didesnio supratimo reikia į tas parapines ir aukštesniausias mokyklas, kurios turi prisisekusios neva lietuvių vardą, bet kurios vaikų lietuviškai nemoko. Jei tokiose mokyklose neįmanoma lietuvių vaikams gauti lietuvių kalbos reguliarių pamokų, dėstomų su meile, į tokias mokyklas geriau vaikų neleisti. Tai daugiau ar mažiau renegatiškos mokyklos. Jos gali greičiau vaikus nutautinti, negu išugdyti juose ištikimybės jausmus tėvams, jų papročiams ir jų kultūriniais idealams... Todėl šiais atvejais geriau lietuvių vaikus leisti į tokias mokyklas, kurios pinigams žvejoti lietuvių vardu nesidangsto..."

O kalbėdamas apie klebonus, dr. J. Grinius pareiškė: "Ir eilė lietuvių parapijų miršta ne dėlto, kad senieji lietuviai miršta, o naujieji pabėgėliai įsikuria toli nuo lietuvių parapijų. Jos labiau miršta dėl to, kad jų vadovai — klebonai dažnai jau yra mirę lietuvių kultūriniam veikimui ir kultūrai apskritai."

Paskaitininkas gana objektyviai įžvelgė ir į gyvenimą okup. Lietuvoje bei santykių su kraštu. Jis pabrėžė: "Nors komunistai Lietuvoje padaro daug blogo, tačiau nereikia užmiršti, kad nevisi žmonės Lietuvoj komunistai. Joje atliekama darbų ir sukuriama kūryba, kurie nėra skirti pavergėjų intencijoms ir verti viešo pripažinimo... Todėl nepaneigimas an bloc, bet atskyrimas ir pripažinimas gerų darbų Lietuvoj yra tiesos reikalas. Jis tarnauja lietuvių patriotizmui anapus ir šiapus geležinės uždangos..."

Baigdamas, dr. Grinius užakcentavo, kad pasitraukimas iš tėvynės ir pasirinkimas laisvės išėviams lietuviams uždėda pareigas — "įpareigoja dvejopai būti kūrybingais piliečiais tuose kraštuose, kurie priglaudė, ir būti kūrybingais tautiečiais visiems, ypač pavergtai Lietuvai", o šitą išipareigojimą vykdyti garbingai kultūrinės kūrybos priemonėmis yra visų laisvųjų lietuvių gyvenimo uždavinys.

Dr. Griniaus paskaita — "Lietuvių kultūrinio veikimo gairės" daugelį kartu buvo pertraukta gausiais plojimais. Jos tekstas (o taip pat ir dr.

Dr. J. Grinius savo paskaitos metu.

J. Puzino pranešimo tekstas) buvo padaugintas rotatoriumi ir buvo platinamas kongreso dalyvių tarpe ir turėjo tokį pasisekimą, kad net jų pritrūko.

Dr. J. Puzino pranešimas

Antru iš eilės paskaitininku buvo LB Kultūros Tarybos pirm. dr. J. Puzinas, kuris kalbėjo tema: "Mūsų kultūriniai uždaviniai ir jų vykdymas."

Ši paskaita buvo daugiau pranešimo formoje, o taip pat žymiai sausesnė už pirmąją. Čia daugelyje vietų jautėsi

pirmojo paskaitininko pakartojimas, nors gražių žodžių joje netrūko. Paskaitininkas daugiau apsisoto ties pačiais uždaviniais, o mažiau ties galimais praktiškai juos vykdyti.

Po abiejų paskaitų ir trumpos pertraukos pietums, jau žymiai mažesnis Kongreso dalyvių skaičius susirinko mažutyje kambarėlyje diskusijoms dėl paskaitose iškeltų minčių. Kadangi didžiąją Jaunimo Centro salę reikėjo ruošti vakare numatytam banketui, jo vardan buvo paaukota vieta ir laikas, labiau reiki-

Nukelta į 6 psl.

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukštytis in 1886, is published weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel.: APplegate 7-7257. Executive Editor: Valerie Tysliava, Editor: Salomeja Narkėliūnaitė; Senior Editor: Vytautas Sirvydas. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office of Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing by the Editor.

M E S

VYTAUTAS SIRVYDAS

Atkelta iš 1 psl.

Atstovas Kleiva Chicagos ALTo skyriaus posėdžiui bene tiksliausiai nusakė tobuliausį mūsų veiksniams darbo-funkcijų pasidalinimą: BALFui labdarystė, Bendruomenei lietuvių kultūrinis palaikymas, ALTui politinis darbas Amerikoje Lietuvą laisvinant, VLIKui — tas pats darbas kituose kraštuose.

Pasaulyje dvi galybės veikia Lietuvos ateitį: Amerika ir Sovietija. Amerikos politines viršūnes veikti svario teturi ne jos Valstybės Departamente įregistruota Foreign Agency, bet balsuotojų mases turinti (čia jos "balsas") JAV piliečių organizacija. Tokia "pressure group" yra ALTas. VLIKas niekada nepasieks panašaus svario, tegul ir visi vlikiečiai (ne, kaip dabar, tik dauguma) taptų JAV piliečiais. Tokiu būdu, VLIKui Amerikoje nėra darbo. Jam tinkamiausia vieta būtų Londonas, Paryžius ar Bona, ypač, kai pripažįstama būsimo apjungtos Europos galinga jėga atmušti Sovietijos puolimus. Deja, VLIKo Vyk. Tarybos pirm. J. Glemža Vokietijoje nusiskundžia: Vyk. Taryba tiek suvaržyta, kad negali pasireikšti.

Sėdime Laukimų Salėje

Ir — laukiame.

Ak, kaip norisi išeiti į Darbų Lauką,

Nes Lietuvoje net vieversiai mus kviečia:

Kelk, Jurgut, paplak, paplak!

Bet — už lango istorijos audra!

Sėdime Laukimų Salėje

Ir — laukiame,

Bijodami sušlapti.

DĖL JONO AISČIO PAREIŠKIMO

Salomėja Narkėliūnaitė

Ryšium su viename mano rašinyje tilpusia fraze, kad J. Aistis buvo susitikęs su Mieželaičiu, kai tasai lankėsi Amerikoje, J. Aistis pereitame Vienybės numeryje "kategoriskai" pareiškė, kad jis su Mieželaičiu nesąs susitikęs.

Mano žiniomis ir pagal mano susidarytus įspūdžius iš kai kurių rašinių, tilpusių lietuviškoje Amerikos spaudoje, J. Aistis yra kalbėjęs su Mieželaičiu.

Jeigu dabar J. Aistis taip "kategoriskai" pareiškia, tai gal ir tiesa, kad jis ir nebuvo susitikęs ar nėjo susitikti, kaip aš buvau maniusi ir dabar tebemanau. Žinoma, jisai, galbūt, galėjo su Mieželaičiu kalbėtis, arba Mieželaitis su juo, sakysime, telefonu. Tada, žinoma, kitas dalykas.

Bet įdomu, kodėl J. Aistis, jei jis reagavo į mano rašinio frazę, visiškai nereagavo į Darbininke tilpusį aprašymą, kuriame buvo paimta medžiaga iš Soviet Literature žurnalo.

Darbininkas savo Kūrybos priede 1961 m. gruodžio 19 d. rašė, kad

Soviet Literature žurnale tilpo pasikalbėjimas su Eduardu Mieželaičiu, kuris lankėsi turistinėje kelionėje po Ameriką ir matėsi su

kai kuriais lietuviais iš senesniosios ir naujosios išeivijos.

Darbininkas rašė, kad Ed. Mieželaitis kalbėjęs ir su "Jonu Kossu Aleksandriškiu," kurį vadina "vienu iš žymiausių senosios generacijos poetų, Aleksandriškis pats randa, — rašo Mieželaitis, — kad jo talentas suseklėjo ir neteko savo spalvos...atitrukęs nuo tėvynės, jis tikrai pasijuto bebalsis."

Darb. rašo: "Tačiau Mieželaitis išskyrė Aistį (Aleksandriškį) į ypatingą žmonių grupę išeivijoje. "Aš turiu pasakyti, kad nepaisydamas savotragedijos, Aleksandriškis likosi poetas garbingo lygio. Jis laikosi nuošaliai nuo purvinos pelkės, į kuria reaktionieriai emigrantiniai lyderiai stengiasi jį įtraukti. Dar daugiau — jo nuoširdumas neleidžia jam būti abejingam dėl puolimų prieš lietuvių sovietinės literatūros atstovus. Protarpiais jis pakelia balsą pažangioje emigracijos spaudoje, gindamas sovietinės Lietuvos rašytojus.

Aleksandriškis dirba Kongreso bibliotekoje ir protarpliais skelbia laisvas nuo prietarų naujosios lietuvių literatūros apžvalgas."

Palaipsniai - ar vienu kirčiu?

Miklovas VLIKo sesijai pasakojo: Lietuvoje dabar didelę, svarią vietą turi naujoji lietuvių inteligentija — didžiumoje išaugusi po karo (po 1945 m.). Ji vyresnioji jaunuomenės dalis, tautiškai susipratusi ir priešrusiška. Turį naujų politinių vėjų, ieškančių išeities iš Lietuvos visuotinės izoliacijos.

Prosovietinė jos dalis okupaciją teisingai ekonomini naudingumo požiūriu, nesvarsto politinių jos bruožų. Netoli stovi tautinio komunizmo ("titoistai") šalininkai, su polinkiais autonomijon. Kita žymidalis mano, kad kelias į nepriklausomybę eisla pirma per liaudies respubliką, nes, be karo, tai daugiausia, ką Maskva sutiktų geruoju duoti.

Veikiąs Lenkijos pavyzdys, Maskvą paspaustų revoliucinis sukilimas ar sambrūzdis raudonajame pasaulyje. Kita inteligentijos dalis (ir tautos dauguma) visa ko išeitį mato kare, kuris esąs neišvengiamas, nors protu nesuvokiama. — Kaip žinoma, Tysliava dėmesį kreipė į "autonomistus." Tą patį daro ir A. Baltinis į Laisvę žurnale, manydamas, kad lietuviai komunistai, progai atėjus, pasinaudos Sovietijos konstitucijos teise, Lietuvos respubliką išskirti. Miklovas sako: Partiniai ir nepartiniai rodo latvius, kurie per antrą sovietinę okupaciją pradžioje neparodė atviro, ryžtingo, bekompromisnio noro tuojau laisvę iškovoti, bet, sustiprindami pozicijas vietoje, pasiekė kultūrinių laimėjimų.

Alg. Budreckas Dirvoje meta sociologo akį mūsų

Toliau Mieželaitis kalba apie kitus: R. Mizarą, dr. Margerį, Tysliavą, Joną Meką, prie kurio nurodo, kad "aš negavau su juo susitikti, bet...aš skaičiau kai kuriuos jo straipsnius Metmenyse..."

Darbininko apžvalgoje nurodoma:

Tai vienas gabalas, kaip sovietinis žurnalas nori pristatyti angliškai skaitančiam pasauliui lietuvių išeiviją Amerikoje ir jos santykius su sovietų valdoma Lietuva. Šiame pristatyme dėmesio verti šie dalykai:

E. Mieželaitis, rašydamas apie Aistį, kaip jis gynęs sovietinius rašytojus, galvoje turėjo save — Aistis gynė jį, berods, Drauge, kuris dabar susilaukė už tai iš Mieželaičio "pažangaus laikraščio" pripažinimo.

Paliekant nuošalyje Mieželaičio ir Darbininko politiką, šia proga norėtum betgi pabrėžti, kad J. Aistis, kaip ir kiekvienas laisvėje esąs žmogus turi teisę pareikšti savo nuomonę ir gali reikalauti, kad ji būtų atspausdinta. Bet man kažkodėl keistai atrodo, jog J. Aistis, tas didelis mūsų poetas ir patriotas, dabar išsigina Mieželaičio kaip tik tuo laiku, kai Mieželaitis yra gavęs Lenino premiją, nors jį gynė prieš tai.

Kažkodėl esu susidariusi įspūdį, kad Jonas Aistis, kad ir kaip dideliu poetu jis bebūtų, užsiima tik su mažais. Jis juos giria, jis užstoja, bet jei jau kas nors pakilo aukščiau Jono Aisčio — tada jis jo nenori pažinti.

Kaip būtų man gera, jei aš šiame savo galvojime klysciau.

tautai; Lietuva žengia į sumiestėjimo ir supramonėjimo tarpsnį, kuris atsilieps lietuvių kultūros vystymuisi. Mūsų tauta praėityje gyveno klajoklių, miškininkų ir sėslių žemdirbių amžius. Atėjo laikas Lietuvos miestams ir pramonei.

S. Miglinas (Vokietijoje) Drauge pateikia labai retų mūsų spaudoje duomenų apie pramonėjimą Lietuvoje. Sako, vilnionių audeklų 1961 m. išausta 10,100,000 metrų (Sovietijoje 455 mil.); avalynės pasiūta 7,800,000 porų (Sov. 442 mil.); baldų pagaminta už 20 mil. r. (Sov. už 1,300 mil.); popieriaus 49,900 tonų (Sov. 2,600,000 t.); cukraus 177,660 tonų (Sov. 8,400 mil. t.). Lietuviams to cukraus palikta 47,000 tonų — po 17 kilogramų gyventojui (kurių 1961 m. būta 2,852,000).

Iš pasikalbėjimų su atvykėliais iš Lietuvos Al. Gimantas pasidarė įspūdiškas: Jauniems, gabiems iš kolchozų miestanpasitraukti yra galimybių. Miestuose trūksta darbo rankų — ne paprastų darbininkų, bet apmokytų ar pusiau apmokytų. Stokuojuant lietuvių, pasiklaunama atvykėliais iš broliškų respublikų. Tad miestuose nelietuviškas elementas gausėja. Veikia gal ir Maskvos sąmoninga iniciatyva — vis tas perdėtas naujų įmonių statymas. Bet bloga, kad pastebimas mūsų sodžių nerangumas persimetė jo jaunimui. Skundžiasi nedalia, bet nededa pastangų siekti profesinio išsilavinimo.

Lietuvos gen. konsulas Daužvardis Chicagos ALTo skyriui priminė chicagiečių apleistą dalyką: nedalyvavo miesto parodoje Navy Pier (dalyvavo lenkai, čekai ir...

bulgarai!). Be to, lietuviai dar neturi lietuvių statistikos, nors lenkai turi, ir politiniai sumaniai išnaudoja. Kiek Chicagoje lietuvių? Niekas nežino!

Visuomenė, matyti, šiuo metu, be galo domisi bendradarbiavimo su okupuota Lietuva klausimu: gydytojų korporacijos Fraternitas Lituanica metiniam suvažiavimui Baltimorėje pranešimą pakviestas padaryti dr. Matulionis.

Lietuvių Fronto Bičiulių Chicagos Apygardos susimas vienbalsiai nutarė: Bendradarbiavimas su okupuotos Lietuvos bet kuriomis institucijom reikėtų okupacijos pripažinimą, okupantui talkininkavimą ir išeivijos rezistencijos pasmerkimą.

Institucija institucijai ne lygi: prenumeruodamas per instituciją Literatūra ir Meną, iš kurio dažnai Naujienoms ištraukų duoda J. Cicėnas, vargu, ar nusikalsta, kaip bičiulių tai įsivaizduojama, kaip lygiai nenusikalsta lietuvis, ieškąs per institucijas krikšto metrikų. Bet niekas nesiūlo su institucijomis bendradarbiauti. Kas būtų, jei bendradarbiavimas eity ne su institucijomis, bet JAV Valstybės Departamento patartu "people to people," kurį J. Garmys minėjo savo pranešime santariečiams akademiškams?

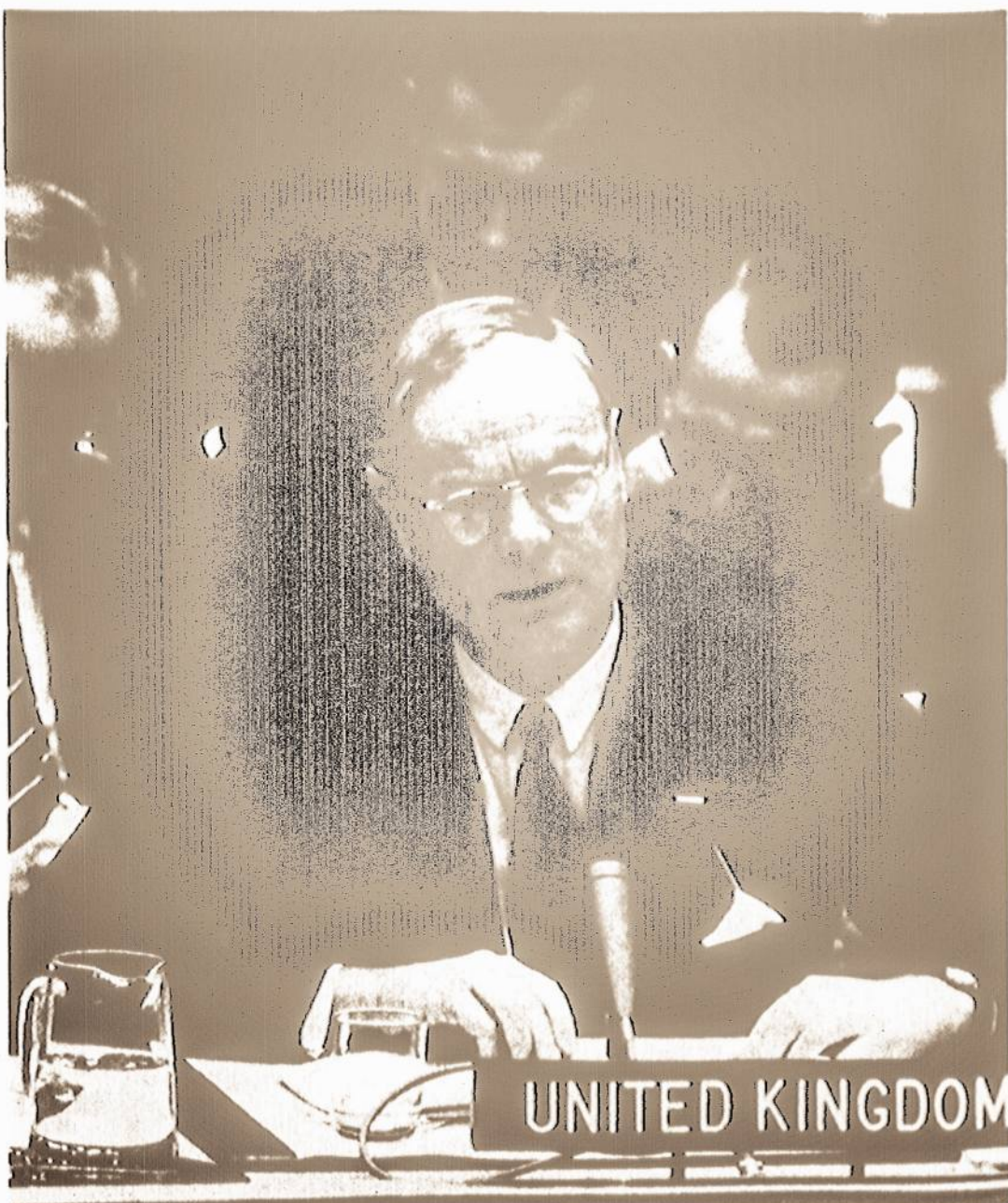
J. Cicėnas lenkų Wiado mości (Londone) išskaitė, kad New Yorke rodomos "Beyond the Fringe" dramos autoriaus Jonathano Millerio senelis Vilniuje vertėsi kallių prekyba, o motina buvo lietuvių tėvo ir Airijoje augusios švedės duktė.

Stebėtojas

Rašytojas B. Babrauskas Kultūros Kongreso Literatūros vakare.

Priminė sovietinį kolonializmą Pabaltijy ir kitur - D. Britanijos atstovas Jungtinėse Tautose Sir Patrick Dean lapkričio 26 d. savo kalboje per Gen. Asamblėjos pilnates diskusijas priminė pasauliui Lietuvą, Latviją ir Estiją bei kitas šalis, esančias sovietinėje vergijoje. Tuo tarpu, kai senasis kolonializmas nyksta, tai dygsta naujas - komunistinis. Juo irgi Jungt. Tautos turi susidomėti - tvirtino britas ir eilė kitų diplomatų ką tik pasibaigusiu debatu metu nukolonijavimo klausimais.

UNATIONS NUOTRAUKA

VLIKO REZOLIUCIJOS

VLIKO sesija, išklausiusi VLIKO ir Vykdamosios Tarybos pirmininkų pranešimų apie atliktuosius ir planuojamuosius darbus, užgirta jų veiklą ir pateikia atseit darbu gaires.

VLIKO sesija, apsvarsčiusi esamąją padėtį ir aptarusi tolimesnę Lietuvos laisvinimo akciją,

NUTARĖ:

kreipti ypatingą dėmesį į komunistų ofenzivą mūsų atsparumui palaužti, jėgoms suskaldyti ir išsivijai suklaidinti;

stiprinti pavergtosios tautos išsilaisvinimo viltis; remti krašte kovojančius brolius ir seseris prieš rusifikaciją, indoktrinaciją, persekiojimus ir priespaudą; atskleisti laisvajam pasauliui Maskvos daromus Lietuvoje religinio, tautinio ir kultūrinio genocido nusikaltimus;

pritariti JAV senatorių ir kongresmanų žyglams kelti Lietuvos laisvės bylą Jungtinėse Tautose ir skatinti lietuvių išsiviją prie to prisidėti ir visokeriopa juos remti; tuo pačiu reikala kreiptis ir į kitų valstybių parlamentų ir vyriausybų vyrus, o taip pat ir į jų kraštų lietuvių išsiviją tokius žyglus visokeriopa remti;

reikalauti Jungtinėse Tautose, tarptautinėse konferencijose, o taip pat ir per spaudą, kad sovietinė okupacija Lietuvoje būtų panaikinta;

palaikyti gyvą ir aktualų Lietuvos išsilaisvinimo klausimą tarptautinėje plotmėje, susiejant jį su II Pas. karo palikimo likvidavimu ir su visa Centro ir Rytų Europos problema;

atkreipti ypatingą dėmesį į naujai besireiškiančias tendencijas Europos Taryboje (Neatstovaujamyjū Valstybių Komisijoje), kad būtų išvengta Lietuvos ir kitų Pabaltijo valstybių interesų pažeidimo ir diskriminacijos; stiprinti bendradarbiavimą su Pavergtųjų Europos Tautų Seimu ir kitomis tarptautinėmis ir pavergtųjų tautų organizacijomis Lietuvos laisvės bylos labui; siekti glaudesnio bendradarbiavimo su Lietuvos diplomatiniais ir konsulariniais atstovais, Amerikos Lietuvių Taryba, Pasaulio Lietuvių Bendruomene, Lietuvos Laisvės Komitetu ir kitomis organizacijomis; sudaryti jaunųjų akademikų patariamąją komisiją Lietuvos laisvinimo darbams plėsti ir intensyvinti;

1963 metais atitinkamai atžymėti VLIKO veiklos dvidešimtmetį.

Politinės konsolidacijos reikalai

1943 m. nepriklausomosios Lietuvos partijos ir kovos organizacijos sudarė bendrinį politinį organą - VLIKą.

VLIKO pagrindinis tikslas yra kovoti dėl Lietuvos laisvės ir remti lietuvių tautos pastangas atstatyti Lietuvos nepriklausomybę ir sugrąžinti suverenines teises pačiai tautai spręsti savo likimą ir valdymosi formą. Tautos suverenumas ir jos valia yra pagrindas, kuriuo VLIKas rėmė, remia ir remis savo veikimą.

VLIKas, imdamas dėmesin smarkiai besikeičiančias tarptautines aplinkybes ir tai, kad šių besikeičiančių įvykių raidoje gali būti netrukus iškelta Europos santykių sureguliuojimo problema visoje jos platumoje, kada būtų paliestas ir tolimesnis Lietuvos likimo klausimas, pakartotinai kviečia politines grupes, turinčias tuos pačius, aukščiausiai minėtus, siekimus, jungtis į Vyrtausiąjį Lietuvos Išsilaisvinimo Komitetą vieninga valia ir bendru ryžtu toliau sutartinai kovoti už Lietuvos nepriklausomybės ir suvereninių tautos teisių atstatymą.

VALSTYBĖS DEPARTAMENTO NUOMONĖ...

Anksčiau J. Audėnas Kanadoje leidžiamoje Nepriklausomoje Lietuvoje, o dabar Vytautas Širvydas "Mes" skiltyje pastebi, kad VLIKas, išsikūręs Amerikoje, registruojasi, kaip "Foreign Agency".

Valstybės Departamente, Washingtone, neseniai vykusioje dviejų dienų spaudos konferencijoje JAV užsienio politikos klausimais, svarstant padėtį su Kuba, išryškėjo Amerikos nusistatymas visų egziliinių vyriausybų ar veiksmų atžvilgiu. Tas nusistatymas liečia ir VLIKą.

Vienam laikraštiniui paklausus, kodėl, pav., Amerikoje nesudaroma Kubos egzilinė vyriausybė, atsakingas Valst. Dept. pareigūnas aiškino taip:

Valstybės Dept. patyrimu, egzilinės vyriausybės ar veiksmų savo įtaką praranda tautoje, kai tik atsiduria už savo Tėvynės ribų, o padėčiai pasikeitus nėra jokios fizinės galimybės tokią vyriausybę atgal į kraštą grąžinti.

Toliau tas pareigūnas aiškino, kad tokie veiksniai JAV užsienio politiką apsunkina, nes tenka susidurti su keliomis vyriausybėmis, prašančiomis pripažinimo: egziline, ir tom, kurios susidariusios krašte. Kuria iš jų Amerikai pripažinti, nelinkusiai lišti į jokios valstybės vidaus reikalus?

Amerikos nuomone, savo vyriausybės klausimą tegali išspręsti pati tauta.

Iš tokio JAV užsienio politikos nusistatymo suprantama, kodėl VLIKas registruojamas, kaip "Foreign Agency", kodėl jo veikla ribota ir kontroliuojama.

REZOLIUCIJA IR VEIKLA NESIDERINA...

Vienoje iš savo rezoliucijų, skelbiamų šiame Vienybės numeryje, VLIKas smerkia visus tuos, kurie remia bendradarbiavimą su Maskvos agentais ir kviečia lietuvių visuomenę boikotuoti tokio bendradarbiavimo talkininkus.

IR VIENYBĖ SMERKIA BENDRADARBIAVIMĄ SU MASKVOS AGENTAIS! Bet, kai mes kalbame apie ryšius su Tėvyne, tai tik su pavergtos lietuvių tautos žmonėmis, o ne jų agentais. Ir Amerika tokio ryšio su mūsų tautiečiais siekia. Klysta tie, kurie bando iš to pasidaryti kitokias išvadas.

Bet, grįžtant prie VLIKO, tai tos rezoliucijos žodžiai ne visai atitinka tikrovę ir tai, kas VLIKO praktikuojama. Pavyzdžiui, kad ir Vienybės atžvilgiu.

Kai Amerikoje lankėsi poetas Eduardas Mieželaitis, tai VLIKO pirmininkas pakartotinai kreipėsi į Vienybės Redaktorių, tuometinį Lietuvių Rašytojų Draugijos pirmininką, kad jis pasikalbėtų su Tarybų Lietuvos LRS pirmininku, atvykusiu į Ameriką, nurodydamas net kur ir kada su juo galima susisiekti.

Bet, kai vėliau kiti laikraščiai dėl to pasimatymo Vienybę reišė ir tebereišia įtarimų, tai VLIKO vadovybė nė vienu žodžiu nepaaiškino, kaip iš tikrųjų buvo.

Yra žinoma, kad VLIKas kreipėsi ir į kitus mūsų spaudos žmones su Lietuvos žmonėmis užmegzti ryšius.

Jų tarpe, į A. Šalčių ir A. Landsbergį, kai Amerikoje lankėsi Vilniuje leidžiamo Tiesos redaktorių H. Žimanas. Darbininke apie tai irgi buvo rašoma su tam tikru įtarimu...

Šiuo tikslu VLIKas sudarė komisiją šių asmenų: dr. K. Šidlausko, L. Šmulskio ir J. Talalos.

Santykių su pavergtąja tauta klausimu

1940 m. Sovietų Sąjunga, okupavusi Lietuvą, tuojuo emėsi priemonių atskirti Lietuvos gyventojus nuo bet kurio susižinojimo ir santykių su laisvuju pasauliu.

Okupantas Lietuvą aptvėrė spygliuotų vėly tvora ir apjuosė mirties zona. Sovietų pažiūros ir praktika šiuo reikalu nepakitė. Tai įrodo dar tik praeitais metais su dideliu įkarščiu Berlyne pastatytoji gėdos siena. Sovietų agentų peršamieji kultūriniai mainai yra tik Sovietų Sąjungos politinis manevras, pačių sovietų nusakytas šiais žodžiais:

"Menas nėra nei pats sau tikslas, nei vien tik individualaus pasigėrėjimo dalykas.

Menas mums yra audringas veiksnys, išgyvenimas, kuris revoliucionuoja ir išryškina mūsų tikslus.

Menas mums yra kolektyvinis siekimas, dvasinis bendravimas, masių nuėjimui įprasmimas ir jų valios įkūnijimas.

Menas mums yra priemonė klasių neapykantai prieš kapitalizmą skelbti ir, komunizmo bei beklasės visuomenės atžvilgiu mūsų valiai išreikšti.

Mes negalime atleisti apmąstymams; mes gyvename šiandien ir mūsų kova vyksta dabartyje, kad revoliuciniu keliu ją pakeistume."

Tokios padėties akivaizdoje nėra jokios abejonės, kad Maskvos agentų siūlomieji mainai ir bendradarbiavimas su okupuotosios Lietuvos institucijomis tegali turėti tą pačių tikslų.

Bet ir tuomet VLIKas nepaaiškino, kodėl Šalčius su Landsbergiu susitiko su Tiesos redaktorių, vad. Maskvos agentu.

Dabar, atrodo, ryšiams su Lietuvos jaunuimu užmegzti, "specializuojasi" R. Kezys. Jis tuo tikslu buvo nuskrudęs į Helsinkį. Bet ką jis su tais "komjaunuoliais" kalbėjosi, tikrai nežinome, o kiti čia jau sako, kad, girdi, Kezys einąs Šalčiaus keliais...

VLIKO rezoliucijos žodžiai, kaip matome, nesuderinami su jo veikla.

Bet nesinorėtų, kad kas nors iš šių pastabų susidarytų išvadas, kad esame nusistatę prieš VLIKą.

Anaįptol ne. Prieš VLIKO vadovybę stovi dideli darbai. Jurgtinėse Tautose vis dažniau keliant Sovietų Sąjungos kolonializmą Pabaltijo valstybėse, mes manome, kad VLIKas, veikdamas per šią pasaulio tautų organizaciją (ne už durų - pikietuodamas), gali daug gero pasiekti Lietuvos laisvinimo bare.

PAGERBIAME, KAI JIE JAU MIRĖ...

Praeitą šeštadienį Brooklyne įvykusiame Lietuvos Kariuomenės sukakties minėjime pagrindiniu kalbėtoju buvo dr. Petras Vileišis, dėl kurio kilo tokia audra tarp ALTo ir Bendruomenės, ryšium su ta nelemta audiencija pas JAV Prezidentą Kennedy praeitą Vasario 16-ją.

Savo kalboje dr. P. Vileišis parodė oratoriaus talentus, ir publika jam daug plojo. Ypač po to, kai jis arogantiškai puolė Naujienų redaktorių ir buv. ALTo sekretorių dr. P. Grigaitį.

Su dr. Grigaičio politika ir Vienybė ne visuomet sutiko, daug polemikos pasikeista Naujienų ir Vienybės skiltyse, bet negalime negerbti redaktoriaus, kuris taip nepalaužiamai laikėsi savo įsitikinimuose, tiek metų dirbusio Lietuvos laisvinimo darbą.

Vienybė nepritarė dr. Grigaičiui, kai Vileišis išstūmė iš lietuvių delegacijos pas Prezidentą Kennedy, bet nepritaria ir Vileišiui, kai jis taip žemina didelės pagarbos užsitarnavusį veikėją - laikraštinišką. Kiti savo prestižą Washingtone prarado, bet dr. Grigaitis tebeberbiamas, kaip vienas žymiausių Amerikos lietuvių vadu.

Kodėl taip yra, kad žymesniuosius savo veikėjus atitinkamai pagerbiame, tik tada, kai jie jau mirę...

TEIGIAMAS ĮSPŪDIS...

New Yorko Ramovės skyriaus surengtoje Lietuvos Kariuomenės šventėje dalyvavo ir neseniai iš Lietuvos atvykęs J. Miklovas. Buvo įdomu su juo susipažinti ir pasikalbėti. Kaip ir kiti, jau anksčiau pas artimuosius atvykę jaunuoliai, taip ir J. Miklovas, daro teigiamą įspūdį. Nei jie surusinti, nei sukoministinti. Jų veiduose tebeamatyti tik okupacijoje pergyventų vargų žymės...

Iš tokio Miklovo ir kitų, atvykusių iš Lietuvos, galima spręsti kokių atsparumų visa likusi tauta kovoja prieš okupantą. O tuo tarpu Amerikoje, kai kurių mūsų žymiausių kultūrininkų vaikai nekalba lietuviškai, kuria mišrias šeimas...

Dar daugiau, jie būtų naudojami laisvojo pasaulio lietuvių atsparumui palaužti, užslopinti pavergtosios tautos viltį išsilaisvinti iš rusiškosios ir komunistinės nelaisvės. Kremliaus agentai siekia netiesioginiu būdu šia akcija sušvelninti Maskvai nepalankius Lietuvos į Sovietų Sąjungą inkorporacijos nepripažinimo padarinius, kad laiko tėkmėje galėtų išesamosios padėties pripažinimą.

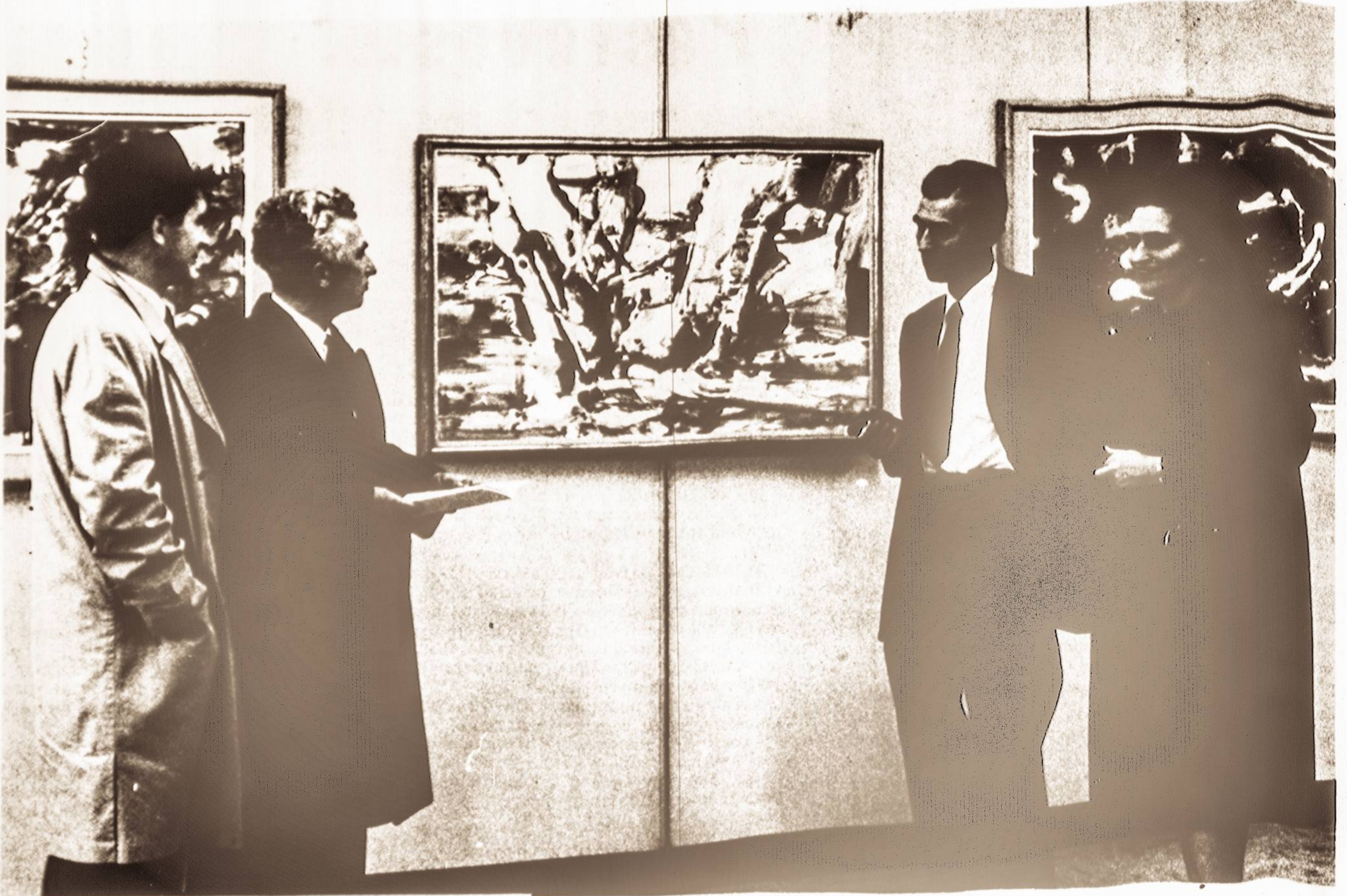
Mes ypatingai kreipiame lietuvių visuomenės dėmesį į 1962 m. lapkričio 3 dienos Valstybės Departamento pareiškimą:

"Valstybės Departamentas nepripažįsta Pabaltijo valstybių jėga į Sovietų Sąjungą inkorporacijos ir todėl negali remti kultūrinių mainų su sovietų okupuota Lietuva. Tolygiai nėra skatinamos amerikiečių kultūrinės grupės vykti į tą sritį."

VLIKas smerkia visus tuos, kurie remia bendradarbiavimą su Maskvos agentais ir kviečia lietuvių visuomenę boikotuoti tokio bendradarbiavimo talkininkus.

New York, 1962 m. lapkr. 11 d.

Dailės parodoje: Dail. V. Petravičius (pirmas iš dešinės) aiškina parodos lankytojams dail. Ad. Galdiko paveikslą. Stovi iš k. į d. S. Laniauskas su Draugu iš Clevelando ir savo žmona (dešinėje).

PAVYKĘS KULTŪROS KONGRESAS

Atkelta iš 3 psl.

kalinga šioms diskusijoms.

Tuo pat metu buvo pagarsintas Lietuvių Fondas, J. Kapočius iš Bostono pranešė apie lietuvių enciklopedijos leidimą anglų kalba, sesuo Paulė paragino rašyti ir skaityti Eglutę, T. Remeikis kvietė talkai Lietuvius žurnalui.

Dar kalbėjo V. Simkus, kun. P. Garšva, dr. P. Vileišis, T. Blinstrubas ir kt.

Darbai sekcijose

Pirmoji Kongreso diena buvo užbaigta banketu, kuris buvo pradėtas literatūros kūrinių skaitymu.

Cia pradinį žodį tarė B. Babrauskas, o po to B. Briedienė perskaitė Julijos Svabaitės eilėraščius, Leonardas Andriekus perskaitė savo poezijos, Aloyzas Baronas perskaitė novelę apie grabdirbį Lietuvoje, Gr. Tulauskaitė - Babrauskienė pateikė savo eiraščių pluoštą.

Banketo metu, kurios programai vadovavo prof. B. Vitkus, kalbėjo Lietuvos atstovas Washingtono J. Kajeckas. Ši banketa, kuris sutraukė apie 400 svečių, suorganizoavo Alicija Rūgytė.

Banketas ir literatūros vakaras

Lapkričio 23 d. vakare Kongreso programa buvo tęsiama toliau, svarstant klausimus 5 sekcijose: fizinio lavinimo, literatūros, architektūros, istorijos ir spaudos.

Sekančios dienos - lapkričio 24 d. ryte įvyko fizinio lavinimo, istorijos ir architektūros sekcijų tėsiniai, o, be to, verti svarstymai naujose sekcijose - lituanistinio švietimo, lietuviybės parapijos išlaikymas, lituanistinių mokslų, muzikos.

Šiose sekcijose buvo daug paskaitininkų, ir diskusijose dalyvavo apie 100 žmonių.

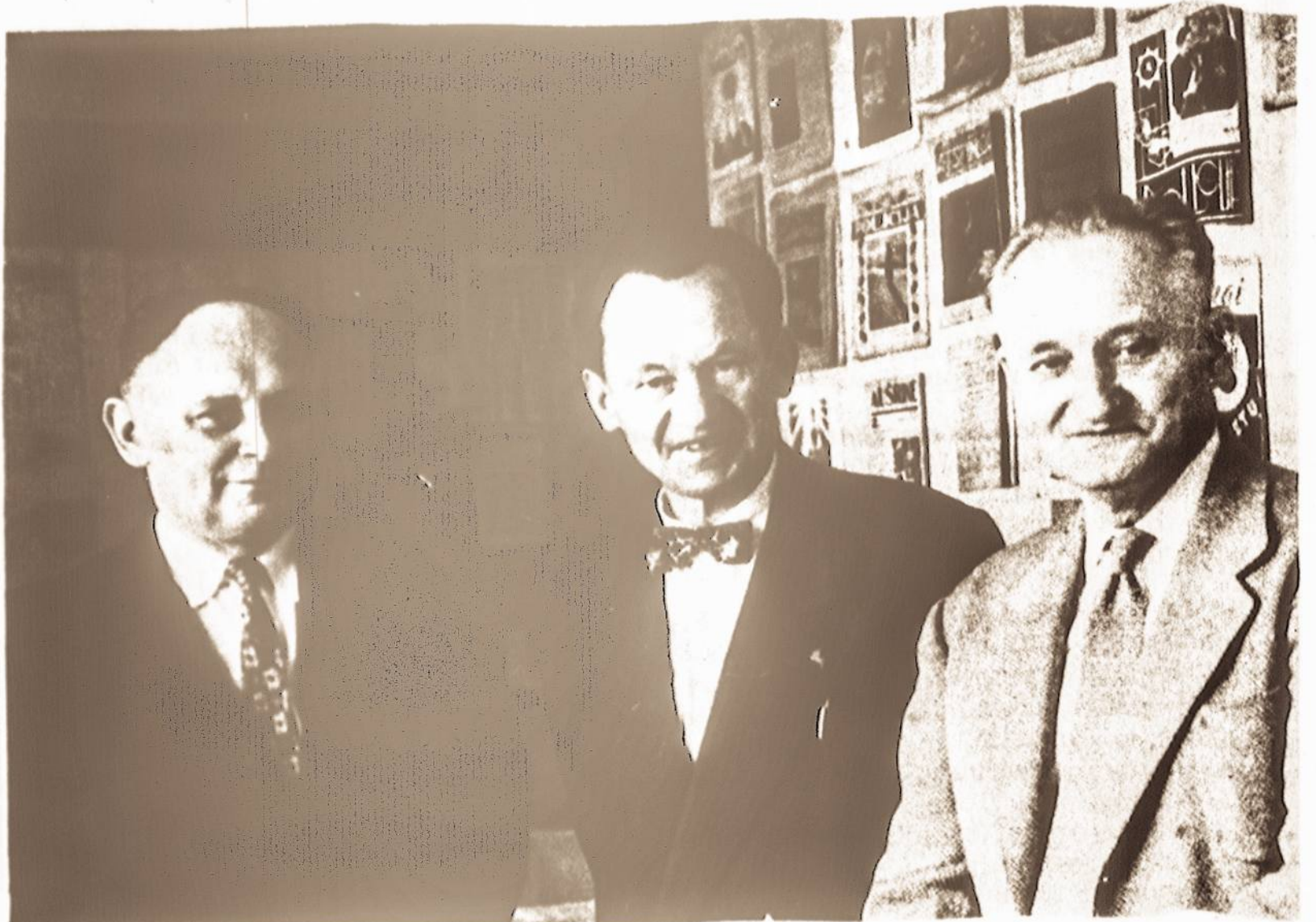
Lapkričio 25 d. susirinkta baigiamojo visumos posėdžio Jaunimo Centro didžiojoje salėje. Daugiausia laiko čia pašvęsta rezoliucijų skaitymui, jų pataisoms ir priėmimui. Rezoliucijas perskaitė komisijos pirm. dr. V. Maciūnas. Povilas Gaučys perskaitė dailės ir architektūros premijų laimėtojus ir įteikė jiems premijas, Ohio Liet. Gydytojų draugijos išd. Edmundas Lenkauskas įteikė 1,000 dol. JAV LB Kultūros Fondui, o dr. J. Dauparas įteikė 1,000 dol. auką A. Mažiulio veikalo "Lietuviškoji krikščionybė" išleidimui paremti.

Kongresui baigiantis, Kanados LB pirm. dr. Lukoševičius padėkojo už Kanados Bendruomenės įsileidimą lygiomis teisėmis į šį Kongresą. Taip pat jis gražiu žodžiu prisiminė įvairiais būdais prie Kongreso prisidėjusius asmenis bei grupes.

Baigiamąjį žodį tarė Kongresui rengti komiteto pirm. P. Gaučys, kuris pasidžiaugė, jog, nežiūrint įvairių kliūčių bei trukdymų, pavyko išvežti Kongresą iki galo ir laikė jį gerokai pavykusiu. Jis taip pat pareiškė padėką įvairiems asmenims, kurie pasireiškė Kongreso darbuose.

Nuskambėjus Lietuvos himno garsams, Kongreso dalyviai išsiskirstė į namus, tikėdami, jog Kongrese pareikštos mintys bei rezoliucijos susilauks įgyvendinimo praktiškame gyvenime.

Lietuvių Operos Choro pirm. V. Radžius Chicagoje spaudai pareiškė, kad pastatytų 5 operų 18 spektaklių sutraukę 23,000 žiūrovų. Vien Aidą matė 5,000. Kitiems metams ruošama Cavalleria Rusticana ir Pagliacci. Norėtų pastatyti V. K. Banaičio "Jūratė ir Kastytis," bet orkestracija kainuotų \$25,000, o visas pastatymas apie \$70,000.

Viršuje: Spaudos parodos organizatorius žurnalistas Jonas Vaidelys (dešinėje) su savo padėjėju rašytoju Jonu Minelga (kairėje) ir svečiu iš Kanados - rašytoju Juozu Kralikausku prie Nepriklausomos Lietuvos laikraščių sienos. Apačioje: prie laisvės kovų paminklo Kultūros Kongreso dalyvių vardu padėtas vainikas, prieš tai žodį tarus JAV LB CV pirminkui J. Jasačiui. Viduryje rašytojas Jurgis Jankus. S. Narkėliūnaitės nuotraukos

KULTūros KONGRESE

IŠ MUZIKOS SEKCIJOS DARBŲ

J. KREIVĖNAS

II-jam Kultūros Kongrese muzikos sekcijos susirinkimas buvo lapkričio 24 d. 7.30-11.00 val. vakare. Susirinkimą atidarė Vl. Jakubėnas, pirmininkavo Alf. Mikulskis ir sekretoriavo J. Zdanius, dalyvavo apie 60 žmonių. Programoje buvo J. Kreivėno pranešimas "Muzikinės veiklos dabartis ir kas toliau" ir diskusijos. Diskusijos, ypač atsitiktiniais nemuzikiniais klausimais, susirinkimą ištesė.

Susirinkimas priėmė eilę nutarimų:

1. Kiekvienoje kolonijoje turi būti vargonininkas chorvedis, tinkamai muzikiniai išlavintas, tvirtu lietuviško nusistatymo, gerai suprantas savo uždavinius Dievo ir Lietuvos atžvilgiu. Todėl —

a. Vargonininkų Sąjunga turi organizuoti atitinkamus kursus ar mokyklą čia minimiems darbuotojams parengti,

b. Lietuviškųjų parapijų vadovybės sudaro tinkamas vargonininkų išlaikymo sąlygas,

c. LB apylinkės su vietos parapijų vadovybe suranda vargonininkų kandidatų.

Šis darbas turi būti pradėtas 1963 metų I-jj pusmetyje.

2. Lietuvių muzikų kūrybos skatinimas:

a. Reikia visuomenėje skleisti idėją, kad atskiri asmenys ir organizacijos pas kompozitorius užsakinėtų muzikos kūrinių,

b. Rengti kasmetinius naujų vokaliųjų ir instrumentaliųjų kūrinių koncertus,

c. Skleisti idėją, kad kompozitoriams už jų kūrinių koncertų rengėjai skirtų kad ir nežymų honorarą.

Šis punktas vykdyti pirmoje eilėje priklausytų LB kultūros reikalų vadovams.

3. Lietuvių muzikologijos reikalai: Pasirūpinti, kad kasmet būtų išleidžiamas bent vienas šios srities lietuviškas veikalas.

Ši veikla priklauso Lietuvos Muzikos Komisijai.

4. Kritikos atžvilgiu: Kreiptis į visus laikraščių redaktorius su prašymu siekti aukštesnio muzikinio lygio.

5. Choro stiprinimo reikalai:

a. Organizuoti chorų gastrolių tinklą po lietuvių kolonijas. Čia turėtų būti apimami ir solistai,

b. Skirti kasmetinę premiją už geriausią lietuvių choro koncertą.

Vykdo Lietuvos Muzikos Komisija ir LB kultūros vadovybė.

6. Aktualiais šių dienų klausimais:

a. Populiarinti ir remti J. Žilevičiaus Lietuvos Muzikologijos archyvą ir rinkti jam medžiagą,

b. Dabartinėje Lietuvoje drauge su religija perse-

kiojama ir lietuvių giesmė. Kreiptis į kompozitorius suintensyvinti savo pastangas religinių giesmių kūrimu,

c. 1964 m. New York'e rengiamas lietuvių eucharistinis kongresas. Prašyti

Juozas Kreivėnas savo paskaitos metu.

chorus šiai šventei rengtis, d. 1966 m. rengtina III-ji Lietuvos dainų šventė. Jau dabar reikia pradėti parengiamieji darbai.

Šiuos punktus vykdo LB kultūros reikalų vadovai, Lietuvos Muzikos Komisija ir kt.

Šie punktai negalėjo būti į II-jo Kultūros kongreso nutarimų tarpą. Mat, nuta-

rimus svarstęsi rezoliucijų komisija savo darbą baigė šeštadienį dar prieš šeštą valandą vakare. Gi muzikos sekcijos susirinkimas prasidėjo 7,70 val. vakare. Rytojaus dieną paaiškėjo, kad kongreso visumos susirinkimas sekcijų nutarimais nesidomė. Taip atlikę nutarimai skelbiami nors spaudoje. Gal kas susidomės.

Kultūros Kongresas užbaigtas simfoniniu koncertu lapkričio 25 d. Marijos aukšt. mokyklos salėje, jį diriguojant Jeronimui Kačinskui. Apačioje: Chicago's Lyric Opera simfoninis orkestras kartu su Chicago's Lietuvių Operos choru atlieka St. Šimkaus kantatą. Koncerte dalyvavo ir solistas J. Vaznelis.

Iš architektūros sekcijos

Sekcijos vadovas buvo arch. J. Mulokas. Šalia numatytų paskaitų ir diskusijų, buvo surengta gausi architektūros paroda, pirmą sykį tokia stambi. Džiaugtasi, kad architektūra pirmąsyk įjungta ir į kultūrinės lietuvių veiklos sudėtį.

Parodoje dalyvavo asmeniškai ar darbai buvo išstatyti šių architektų: V. Kerelio, P. Kiaulėno, J. Kovalskio-Kovos, Kulpavičiaus, St. Kudoko, K. Muloko, Rimavičiaus, Rubo, J. Stankaus.

Iš architektūros studentų su akademiniais braižiniais ir modeliais dalyvavo K.

Daukantas, Girdvainis, R. Mulokas ir J. Stasiškis.

Po paskaitų ir diskusijų, susirinkimui Antanas Martinkus parodė Salomėjos Narkėliūnaitės susuktą filmą, vaizduojantį Maspetho bažnyčią, kuria suprojektavo arch. J. Mulokas.

Už šią bažnyčią, kaip žinia, arch. Mulokas yra laimėjęs pirmąją premiją peraita vasarą vykusiam Amerikos registruotų architektų suvažiavime. Ten pat antrą premiją arch. Mulokas yra laimėjęs už savo suprojektuotas Montanos indėnų misijų statybas.

Architektūros darbo posėdžių prezidentas su sekcijos vadovu arch. J. Muloku (kairėje). Toliau arch. V. Kerelis, posėdžių pirm. inž. Jurkūnas, inž. dr. J. Gimbutas.

Lietuvių Studentų Sąjunga posėdžiavo Chicagoje tuo pat metu, kaip ir Kultūros Kongresas. Studentai aptarė savo organizacinius ir veiklos klausimus. Nuotraukoje: suvažiavimas klausosi dr. Vytauto Kavolio paskaitos.

S. Narkėliūnaitės nuotraukos

Ką kiti rašo

Trečiosios jėgos formavimasis?

Nesenai išėjusiame Metmenų numeryje (nr. 5), tarp kitų originalių rašinių, randame ir šį, kurį perspausdiname, manydami, kad jis gali būti įdomus Vieniybės skaitytojams. Metmenys - Jaunosios kartos kultūros žurnalas - išeina keturis kartus per metus. Jį redaguoja dr. Vytautas Kavolis.

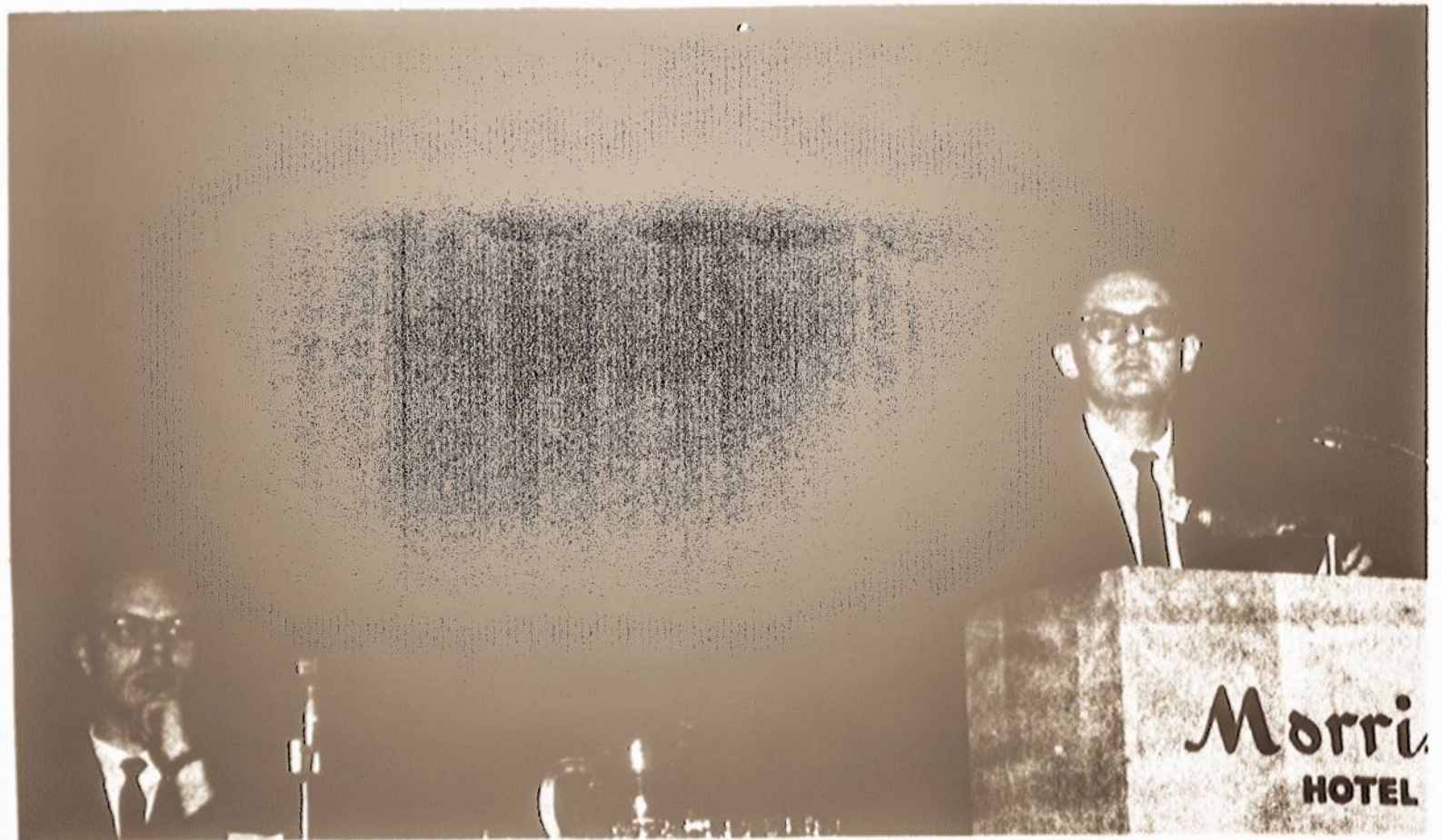
Esminių politinių pozicijų plotmėje ligi šiol lietuviškoje išeivijų visuomenėje tereikėjo skaitytis su dviem, aiškiai apsiribojusiom, principinėm jėgom. Vienoje pusėje buvo antikomunistinis blokas, kurio ideologiškai (su pagrandu) ir asmeniškai (iš demoralizacijos) susiskaldžiusias jėgas jungė Lietuvos nepriklausomybės atstatymo reikalavimas. Priešingoje barikadų pusėje buvo ištvirtinęs prokomunistinis blokas, kurio vienybę cementavo Lietuvos okupacijos ir Sovietų Sąjungą jungimo pripažinimas bei tarnyba trumparegius fascinuojančiam dvidešimtojo amžiaus jėgos stebuklui.

Bet jau keli metai, kai tarp šių blokų pamažu, atrodo, formuojasi "trečioji jėga," už kurią kai kuriais atžvilgiais būdavo įvairių asmenų ir praeityje pasisakoma, bet kurios pagrindinių eksponentu šiandien darosi Vieniybės savitraštis. Šią trečiąją jėgą būtų galima pavadinti nekomunistiniu bloku. Įvairių pažiūrų žmonės, kurie į šį bloką viena ar kita prasme jungtini, pageidautų nepriklausomos Lietuvos, tačiau, priėję išvados, kad nepriklausomybės atstatymui apčiuopiamoje ateityje nėra realių vilčių, yra pasiryžę "padėti lietuvių tautai," nekeldami nepriklausomybės klausimo, jei to reikalauja tie, kurie nustato sąlygas, kuriomis apskritai tėra galima "tautai padėti."

(Be abejo, ne visi "realistai" jungiasi į šią trečiąją jėgą. Daugelis jos atstovų galėtų būti apibūdinti sentimentaliais realistais, kai tie, kuriuos pavadintume skeptiškais realistais... lieka skeptiškį).

Is trečiosios jėgos balsų spaudoje (o jų būta nemaža, nes šią "jėgą" daugiausia atstovauja raštingi žmonės) galima išskaityti eilę šio sąjūdžio formavimės veikusių motyvų. Visų pirma, atrodo, pastebėtinas tautinis išpareigojimas, kuris šiuo atveju reiskia pasiryžimą suspenduoti valstybės reikalavimą, jeigu tuo galima padėti konkretiems žmonėms, sudarantiems tautinę bendruomenę. Pro šį išpareigojimą kalba ne tik tautinio solidarumo jausmas, bet ir tiesioginis humanizmas, kuriam konkretaus žmogaus gyvybė ir gerovė yra svarbiau negu bet kurio abstraktaus principo įgyvendinimas.

(Galima tvirtinti, kad toksai humanizmas yra netvirtas ginklas prieš "kietesnes" ideologijas. Bet nemažesne tiesa galima ir manyti, kad ši pažiūra yra svarbiausias idėjinis sovietinės sistemos vidinis griovėjas. Ja remiasi Amerikos visuomeninė

Vyt. Kavolis skaito paskaitą Studentų Sąjungos suvažiavime Morrison viešbutyje, Chicagoje. Šalia - prezidento pirm. S. Rudys.

santvarka. Ją išreiskia mūsiškiai siuntinukų giminėms į Lietuvą siuntėjai. Ji skatina už traktorius išpirkinėti žmonės iš Castro išduotosios Kubos revoliucijos kalėjimų).

Antra, "trečiojoje jėgoje," kurios reiškių tarpe daugiausia yra spaudos žmonių, galima išvelgti laikraštinių atsakomybę tiksliai ir įdomiai informuoti apie svarbiuosius įvykius, net jei ir reiktų rizikuoti sveiku kailiu ar geru vardu. Lyginant tai, kas vyksta išeivijoje ir kas sovietinėje Lietuvoje, galima pajusti savotišką netikrumą to, ką išeivijos laikraščiai aprašo, realios substancijos, svarbos stoką pergyvenimuose ir plačiai minimuose įvykiuose. Nors distancija ir gali sukelti optinių iliuzijų, vis dėlto neabejotina, kad, tautiniu mastu žiūrint, okupuotoje Lietuvoje vyksta didesni įvykiai negu mūsų tarpe, kad, tam tikra prasme, tenai realiau (iš dalies dėl to, kad pavojingiau) gyvenama. Šis palyginimas nešaikia mūsų pasitraukti iš tų mažesnių įvykių, kuriuose dalyvaujame (ir kuriuose galime padaryti lygiai tiek gero, kiek patys pajėgiame), bet jis paryškina spaudos atsakomybę informuoti, iš kiek galima autentiškesnių šaltinių, apie okupuotoje Lietuvoje vykstančius reiškinis, ne tik apie krašto ūkinį išnaudojimą, bet ir apie jame augančią gyvybę, ne vien iš laikraščių, bet ir, kiek galima, iš tiesioginių jos gyventojų patyrimų.

Savaime suprantama, kad išeivijos laikraščių bendradarbių kelionės į okupuotąją Lietuvą uždeda jiems, vėliau šių kelionių patyrimus aprašant, moralinių išpareigojimų, kurie neleidžia jiems rašyti tuo pačiu tonu, kuriuo skelbiami Eltos komunikatai. Tik svetimtautis žurnalistas, nesurištas su lankomuoju kraštu jokiais atsakomybės ir emocijos ryšiais, gali rašyti visa, ką jis mato ar tariasi matęs. Žmogiškasis ryšis su savąja tėvyne įneša komplikacijų žurnalisto, lankančiosi totalitarizmo pavergtame krašte, laikysenon. Tas komplikacijas turėtume suprasti. Bet, kadangi kiekvienas informacijos šaltinis mums yra brangus, laikraštinių kelionėmis į okupuotąją Lietuvą turėtume džiaugtis, lygiai kaip tektų džiaugtis ir Eltos komunikatais, jeigu jie būtų bent su minimalia, laikraštiniuose lauktina, išmintimi paruošiami.

Nukelta į 9 psl.

BALFo vėjus

Newark, N. J. - Praderas BALFo 35-to skyriaus vėjus, kuris tęsis iki gruodžio 31 d.

Vajaus komisiją sudaro naujai išrinkta valdyba, pasiskirsčiusi pareigoms sekančiai: Vl. Dillis - pirm., kun. P. Totoraitis - vice-pirm., B. Šarkenis - sekr., V. Audėnas - išd., ir I. Dillienė - Vasario 16 gimnazijos būrelio vedėja.

Vajaus pirmininku išrinktas kun. P. Totoraitis, Garbės pirm. prel. I. Kelmelis.

Komisija prašo Newarko ir apylinkės lietuvius prisidėti savo aukomis šiam kilniam labdarybės darbui. Aukos bus renkamos aukų lapais ir laiškais. D.

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.

37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket

(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEWton 9-6620

Ernesto Galvanausko sukaktį prisimenant

Daugiausia (keturius, Sležvičius tris) ministerių kabinetų Nepr. Lietuvoje sudaręs Ernestas Galvanauskas tolimoje Madagaskaro saloje, ties juodąja Afrika, mini savo 80 metų gimimo sukaktį.

Greta Gabriol ir Balučio, jis vienintelis mūsų valstybinių-diplomatinių talentų vyras, kurį išauklėjo Vakarų Europos mokslo įstaigos ir gyvenimas. Daug kitų mūsų veikėjų, kaip žinoma, carų Rusijos maskolizmu daugiau ar mažiau apsikrėtę.

Gražiū straipsniu Drauge Balutis sukaktuvninką šiek tiek apibūdina, primindamas, kad Lietuvoje Galvanauskas dirbo kaip nepartinis. Nepartiniams gi mes, paprastai, stingame nepartinių intelektualų įvertinimams rašyti. Todėl apie Ernestą Galvanauską spaudoje mažiau rašoma, negu apie kitus, kuriems net monografijos kuriamos. Gal kliudo prisiminimas, kad, Hymanso projektų svarstyto metu, partiniai tiek įkaitino negalvojančią publiką, kad bomba Kaune kesintasi nužudyti Galvanauską!

Įvairiuose Vakarų Europos diplomatinėse dokumentuose paskelbtuose rinkiniuose bei diplomatuose atsiminimuose, be abejo, rastumėm apščiail medžiagos apibūdinti E. Galvanausko pobūdį ir pažiūras, ko neturime mūsų raštuose.

Zemliau seka ištrauka memorandumo Anglijos užsienio reikalų ministeriui Lordui Curzonui iš jo pagelbininko Gregorio pasikalbėjimo 1921 m. vas. 15 d. su Londonan atvykustu tuometiniu Lietuvos finansų ministru (dr. K. Grinliaus kabinete) E. Galvanausku.

Jį paskelbė anglų užsienio ministerijos leidinys "Bri-

Ernestas Galvanauskas

tish Documents of Foreign Policy," tomas (1961), anglų ministeriją Galvanauską palydėjo Lietuvos Atstovas Londone Naruševičius ir Mažosios Lietuvos Tarybos pirm. dr. Gaigalaitis. Pirmiausia leista šiam pasakyti dėl prancūzų (gen. Odrio) administruojamos Klaipėdos. Po to memorandumas pasakoja:

Galvanauskas Anglijai prikišo Lenkijos-Lietuvos federacijos rėmimą. Šiai gi idėjai visi atsakingi lietuviai griežtai priešingi. Lenkija gyvena ekonomine suirutę ir federacija tik išnaudotų Lietuvą, kurios bendra medžiaginė gerovė ir gamybiniai našumai yra žymiai aukštesnio laipsnio.

Lietuvos karinį pajėgumą lenkai gi piktam išnaudotų

naujoms savo avantiūroms. Lietuva turi puikių vilčių finansiškai susitvarkyti, o Lenkija stovi bankroto pakraštėje ir gali bet kurią valandą sugriūti. Kuris gi lietuvis norėtų, kad jo valstybė tokiu momentu būtų federuojama su tokia, kurios tolimesnis gyvavimas abejotinas? Be to, savo agresijomis per dvejus metus lenkai tiek lietuvius įpykdė, kad turės praeiti daug metų žaizdoms užgyti. Geriausia čia alijantams pripažinti Lietuvą de jure ir leisti jai savo likimą pačiai kurti.

Gregory šitaip atsiliepus: Galvanauskas privalėtų iš galvos išmesti nuomonę, esą Anglija vykdomi kitokią, negu taikos (Versalio) įgyvendinimo politiką. Mes tenorime, kad visur įsiviešpatautų teisingumas. Klau-

simus sprendžiame ir bendrai ir skyriumi.

Lietuvos atžvilgiu, ne tik nesiekiami, bet stačiai nenorime užkrauti jai nepriimtinių sprendimų. Mes Lenkiją vis visaip spaudžiame elgtis su Lietuva pagal teisybę. Dėl šito, kaip Lenkijos ministeris Sapiega mus aną dieną informavo, net populiarumo netekome Lenkijoje. Vilniaus okupacijos krizei brinkstant, mes siuntėme Varšuvon vieną demarche po kito. Sakėme, kad Lietuva tokia pat suverenė valstybė kaip Lenkija. Siekėme abiejų susitarimo, nepraleisdami progos reikalauti išklausti teisėtus Lietuvos reikalavimus. Nepavyko ne dėl mūsų kaltės. Turime viltį, kad Tautų Sąjunga dabar viską išlygins. Mes ją remiame, ir patariame Lietuvai bei Lenkijai tą patį daryti.

Tautų Sąjunga jau pareiškė kad, jai būtų malonu, jei Lietuva ir Lenkija pačios tiesiogiai susitartų. Tada neberekėtų plebiscito Vilniaus krašte, kuriame abi įsipareigojo. Mes, TS pasekdami, taip pat sakome, kad būtų malonu, jei būtų susitarta Kaune ir plebiscitas pasidarytų nebe reikalingas.

Lietuvos-Lenkijos federacijos idėja nesame įsipareigoję, nors, mūsų nuomone, duotų visokeriopos naudos. Šiandien visos trys Pabaltijo valstybės nepriklausomos. Nepriklausomybę galima padarė bolševikų tarptautinė, geriau sakant, priešvalstybiška revoliucija. Latviją ir Estiją jau pripažinome de jure, nes norime joms padėti sukurti savą tautinai valstybinį gyvenimą. Kas gali pasakyti, kiek ilgai jos tokiu nepriklausomu gyvenimu džiaugsis? Jei ilgam, džiaugtumės,

bet jei ateitų pražūtis ar nuosmūkis, mūsų ranka jų neišgelbėtų. Čia negalime prisiiinti atsakomybės.

Mums būtų smagu (Gregory toliau savo memorandumu tęsia) matyti Lietuvą tvirtėjančią, sveiką, save išlaikančią valstybę. Tačiau, Lietuvos padėtis kita negu Latvijos ar Estijos. Šių pajūris Rusijai būtinas, kad ir gyventų kaip nepriklausomos, geografinė padėtis versta ieškoti ypatingai glaudesnių santykių su atkuntančia Rusija, kuri juk negali visai išsižadėti jai reikalingų jūros kelių.

Rusijai Lietuva gi nebūtina. Bet Lietuvą supa trys kaimynai — visi stiprūs. Kiekvienas norėtų, kad ji šlietųsi prie jo. Tokiu būdu, užsienio politika jai neleistų vienai ramiai gyventi. Ji bus lenkiama Vokietijon, Rusijon ar Lenkijon. Mes nepageidautumėm krypimo Vokietijon. Nuo Rusijos pati Lietuva atsisakė. Lieka Lenkija, kur juk vertės turi tikėjimo, kultūros ir istorijos buvę ryšiai. Tiesa, ji šiandien gyvena išimtinai blogas sąlygas, bet Lietuva privalėtų nepamiršti, kad Lenkija tai Versalio sutarties įsipareigojimas ir alijantai, kiek tai nuo jų priklausytų, neleistų jai žlugti ir padaryti sutartyje spragą.

Galvanauskas čia pareiškė, kad valstybių sugrupavimas federacijomis ar sąjungomis ne visada geriausias kelias net taikai palaikyti. Kaip kada, šitokie sugrupavimai pažeidžia vieno ar kito dalyvio ekonominius interesus, nes stipresnieji, ar didesnieji išnaudoja mažesnius ir silpnesnius. Prieškarinė diplomatija čia antantų (sąjungų) keliais. Tiesa, dabar siekiama tokias sąjungas pakeisti bendra Tautų Sąjunga, be išnaudojimo.

Gregory toliau pasakoja:

Pabaiga 10 psl.

Trečiosios jėgos formavimasis?

Atkelta iš 8 psl.

Šalia šių pagrindinių "trečiosios jėgos" tikslų jos formavimęsi galima išvėgti dar du, palyginti pašalinius motyvus. Vienas jų yra tebesitęsianti ir protarpiais išryškėjanti įtampa tarp kai kurių senųjų ir kai kurių naujųjų Amerikos lietuvių išeivių. Šios įtampos žymių, pavyzdžiui, esama Vytauto Širvydo rašomose Vienybės skiltyse. Ir kadangi naujieji ateiviai sudaro griežčiausių antikomunistų eiles, kai kurie iš senųjų, tiesiogiai nepatyrusių Sovietinio teroro ir todėl, giliausioje psichologinėje plotmėje, juo netikinčių, jungiasi į nekomunistinio trečiojo fronto ieškotojų eiles. Tai tačiau nėra būdinga senųjų Amerikos lietuvių laikysena. Galingiausio Amerikos lietuvi, socialisto dr. Pijaus Grigaičio redaguojamas Naujienų dienraštis, pavyzdžiui, yra net labiau antikomunistinis, mūsų čia naudojama prasme, negu katalikų Draugas ar tautininkų Dirva. (Pastarajame laikrašty kartais pasitaiko, laiškus redaktoriui rašantiems skaitytojams gąsdinti, naujų minčių).

Antrasis iš pašalinių motyvų, išimaisęs į "trečiosios jėgos" formavimosi vyksmą, yra tai, ką pavadintume "aukštaitišku sentimentalumu." Jis yra ryškus kontroversaliausia "trečiojo fronto" figūra tapusios Salomėjos Narkelūnaitės raštuose, jis persunkia ir daugelio kitų šio sąjūdžio dalyvių mintis visa sau palenkančiu ilgesiu. Ši savybė jungia "trečiojo fronto" žmones su tokiais iš jo prokomunistiniam frontan pasitraukusiais Amerikos lietuvių veikėjais, kaip dr. Algirdas Margeris. (Žr. jo knygą 150 dienų Tarybų Lietuvoje). "Trečiafrontininkų" tėvyniškas sentimentalumas, ideologiškai dar kurstomas "žemės" mitologijos, padaro šiame fronte atsidičiusius, gal būt, lengviau prieinamus komunistiniams manipulatoriams, kurie iš sentimentalumo kala galią — ir įrankius savo priešininkų skaldymui.

Dėl "trečiojo fronto" formavimosi atsakomybės turi ir konservatyvus antikomunistinis blokas. Jo defenzyvinė laikysena okupuotoje Lietuvoje vykstančiųjų pakitimų atžvilgiu ir jo sustingimas senose veiklos — ar, teisingiau, neveiklumo — formose savaime skatino nepatenkintuosius bei kai kuriuos idėjiškai neramius, "intelektualiai smalsuosius," burtis apie naujų kelių ieškojimo židinius. Antikomunistinio fronto reakcija į šiuos ieškojimus kai kuriais atvejais buvo tiek kraštutinė, kad "trečiafrontininkai" buvo

stumti stumiami, ir ne vienas, atrodo, nustumtas (ne be savo paties, laisvą vakarieti suteršiančio apsisprendimo) į laisvės bendradarbių eiles. Jeigu Vienybės savaitraštis suteiks moraliai respektuotą areną tokiems trečiafrontininkams, kurie komunistinės tarnybos purtysis, tai jis, gal būt, galės atlikti naudingą funkciją kintančiuose mūsų visuomeninių debatų kontekstuose.

(Pasaulinio jėgos balanso ir sovietinės sistemos kitimai neišvengiamai turės atsilipti ir į mūsų visuomenines kontroversijas. Nepajėgumas šios neišvengiamybės pajusti ir į ją kūrybiškai atsilipti jau yra kelis anksčiau populiarius žurnalistus padaręs fantastiškai muziejiniams specimėnais).

"Trečiafrontininkams" visada liks pavojus, kad, subjektyviai "padedant tautai," objektyviai bus patarnaujama pasaulinės revoliucijos imperialistams. Nepaisant šio pavojaus, tektų pasisakyti už visų, kad ir rizikingų, galimybių padėti lietuvių tautai išnaudojimą. Jei patys sovietai "ideologinę koegzistenciją" laiko būtine kovos būdu, tai mums nėra ko bijoti, kad "ideologinė koegzistencija" neišduotume kovos įsipareigojimo. Ji yra tapusi esminiu, mums preinamu, kovos būdu. Gal vertė reiktų savęs klausiti, ar esame tai kovai pakankamai pajėgūs...

Tačiau "tautos gelbėjimo" negalima siekti, išduodant Vakarų civilizaciją, kurioje yra įkūnėjusi tikstantmetė žmonijos kova dėl laisvės. Lojalumas šiai amžinai visos žmonijos kovai yra aukštesnis už bet kurį siauresnės plotmės idėjinį įsipareigojimą.

Vakarų civilizacijos išdavimo galimybė nėra nei "trečiafrontininkų," nei jų "antikomunistinių" priešų monopolis. Politinė aistra, nekritiškas entuziazmas, asmeniniai kerštamai (už suabejojimą redaktorės lytiškumu? už pašalinių iš redaktoriaus pareigų?) tiek pat gali nuvesti objektyvaus tarnavimo visų laisvių priešui keliu.

Smerkiant dzingis-čaniškas reakcijas į Salomėjos Narkelūnaitės kelionės į Lietuvą išpūdžius, dar labiau smerktinas sovietinių šaltinių naudojimas 1941 m. laisvės kovotojų prieš sovietinį okupantą diskreditavimui. Nieko kito tokia nereikalinga ir objektyviausią stebėtoją įžeidžianti taktika nediskredituoja, kaip tik jos naudotojus. Galima tartis ir su tironais, bet, kol vyksta laisvės kova, yra kraštutiniai negarbinga naudotis tirono ranka prieš laisvės kovotojus, kiek jų pasaulėžiūrai ar veiksmams būtų, pagrįstai ar nepagrįstai, nepritariama. Tokios rūšies veiksmų tikimės ateityje nebematysią.

V. Kv.

NAUJAUSIOS ŽINIOS APIE DIVIDENDUS

4 1/4% metams

Išmokėjimai nustatyti metų ketvirčiu, kuri baigiasi rugsėjo 30, 1962; viso 3 3/4% metams ir specialus 1/2% pastoviam indėliams įdėjimais liepos 17, 1962.

Apskaičiuojami metų

KETVIRČIAIS

nuo padėjimo dienos

NEMOKAMOS
Kalėdinės dovanos višiem, kurie pasinaudos
mūsų 1963
Christmas Club
Dabar!

THE
KINGS
COUNTY
SAVINGS BANK
Incorporated 1860

A Mutual Bank "... where your money works only for YOU!"

Central Office: 539 Eastern Parkway
Broadway Office: 135 Broadway
Brooklyn, N. Y.

Massapequa Office: Hicksville Road
and Jerusalem Avenue

Deposits insured by the Federal
Deposit Insurance Corporation

Istorikų veikla

KULTŪRINIAME KONGRESE CHICAGOJE

Man čia rūpi istorikų sekcija. Įdomu, jog patentuotų ir mėgėjų istorikų užsiregistravo virš 75. Tai daug!

Verta paminėti bent keliolika žymesnių istorikų, skaičiusių paskaitas ir klausiusių:

Pr. Cepėnas, J. Jakštas, V. Liulevičius, J. Balys, I. Gimbutas, K. Jasėnas, kun. I. Urbonas, J. Puzinas, R. Kriaučiūnas, A. Račkus, St. Dirmantas, J. M. Laurinaitis, K. Ališauskas, kun. K. O. Matulaitis, B. Atkočiūnas, P. Paulionis, P. Matulionis, J. Skrupskelytė ir kt.

Lapkričio 23 d. istorijos kambarį paskaitą skaitė dr. K. Matulaitis: "Lietuvių istorijos d-jos atlikti darbai ir ateities planai"; V. Liulevičius skaitė "Š. Amerikos lietuvių kultūriniai laimėjimai". Paskaitos susilaukė nuostabių pritarimų ir gilaus dė-

mesio. Rimtos diskusijos privedė prie džiuginančių rezultatų.

Reikia išskirti lapkričio 24 d. Jaunimo namuose įvykusį istorikų susirinkimą, kuriame dr. J. Jakštas skaitė paskaitą tema: "Š. Amerikos lietuvių istoriografija ir jos ateities uždaviniai" ir P. Pauliukonis: "Š. Amerikos lietuvių istorija kaip tautinio auklėjimo priemonė".

Abi paskaitos susilaukė susidomėjimo. Vyko įdomios diskusijos.

Dr. J. Jakštas apžvelgė 14 seniau ir naujai išleistųjų JAV žymiųjų veikėjų biografijų. Ypač ilgai sustojo prie Vlodo Mingėlos parašytos ir 1962 m. išleistos kun. Antano Miluko monografijos. Jo recenzinė apžvalga daugeliui atrodė labai šališka ir neteisinga.

VI. Mingėla

VI. Mingėla, monografijos apie kun. A. Miluką autorius, dalyvavęs istorikų sekcijos darbuose, prie vieno plakato sekcijos posėdžių kambaryje.

ERNESTAS GALVANAUSKAS

Atkelta iš 9 psl.

Galvanauską, atrodo, stebino mūsų pareikštas noras padaryti Lenkiją stipria. Kaip visi lietuviai, jis linkęs mums prikišti norą paaugoti Lietuvą Lenkijai. Jam Lenkija esanti ypatinai Prancūzijos glojama kūdikis. Jis, matyt, tiki, kad vieną gražią dieną tarp mūsų ir prancūzų atsirasią skirtingų pažiūrų Lenkijai, kuriomis Lietuva galės pasinaudoti. Mano, kad mes prikalbinsime prancūzus

palikti lenkus jų likimui.

Lordas Curzonas prie Gregorio memorandumo pridėjo vėliau prierasą: Pasišalbinimas pabrėžė pailnavos laipsnį, nes lietuviai, matyt, nesupranta, kad mes visur buvome jų draugai (ir, gali būti, vieninteliai draugai). Antra, atrodo, į reikalus jie nemoka žvilgterti plačiau, negu jų gana slaurutė, nieko nebojanti savinauda. Lenkijos silpnumu, tačiau, jie, gal ir labai tiesą sako.

LITUANISTINIŲ MOKSLŲ POSĖDIS

A. DUNDULIS

Šiai sekcijai pirmininkavo prof. dr. Pranas Skardžius. Posėdis buvo šeštadienį, lapkr. 24. Prasidėjo 2 val. p. p. ir tęsėsi iki 9 val. 30 min. vak.

Posėdyje paskaitas skaitė: prof. P. Skardžius "Apie Dievą ir Perkūną," prof. dr. Jonas Balys "Dainų tyrinėjimo klausimai" ir kalbininkas St. Barzdukas "Mūsų kasdieninės kalbos aktualijos."

Prof. Skardžius savo paskaitoje, remdamasis lyginamąja kalbotyra ir tautotyra, įrodė, kad žodis "Dievas" yra kilęs iš indoeuropiečių prokalbės ir bus bene turėjęs šiandieninės "dangaus" sąvokos reikšmę.

Taip pat remdamasis lyginamąja kalbotyra ir tautotyra, įrodė, kad žodis "Perkūnas" nėra kilęs iš indoeuropiečių prokalbės, bet pačių lietuvių susidarytas. Atrodo, kad šis žodis pirma buvęs bendrinio daiktavardžiu, o tik vėliau bus įgijęs ir "dieviškąją" prasmę.

Ši paskaita bus išspausdinta Aidų žurnale.

A. Dundulis

Prof. Balys savo paskaitoje apžvelgė liaudies dainų kilmę, jų rūšis ir rinkimo bei tyrinėjimo istorinę raidą. Prelegentas savo paskaitą paryškino į plokšteles įdėtuomis liaudies dainomis.

St. Barzdukas savo paskaitoje išskėlė kalbos rašybos nevienodumus, kurie turėtų būti taisytinai.

Po paskaitų ir diskusijų ši sekcija nutarė:

1. Sudaryti sąlygas Antanui Mažiuliui baigti paruošti spausdinimui tautotyrinį mokslinį veikalą "Lietuviškąją krikščionybę."

2. Rūpintis išleisti dr. J. Balio "Lietuviškųjų dainų Amerikoje" II-ją dalį.

3. Ieškoti žmonių, kurie

Iš kongreso: Viršuje - lituanistinėje grupėje iš k. i d.: P. Gaučys, J. Kralikauskas, prof. Pr. Skardžius, dr. J. Balys, T. L. Andriekus, OFM, Alf. Mikulskis. Toliau matyti: D. Velička, Serapinas. Apačioje: Lietuvių sekcijos prezidentas su paskaitininkais J. Gyliu ir kun. Pr. Garšva. Dešinėje sekcijos vad. prof. B. Vitkus.

S. Narkėliūnaitės nuotraukos

perrašytų ir sutvarkytų a.a. Juozo Būgos tautosakos rinkinių užrašus. Surasti žmogų, kuris perrašytų iš juostelių Juozo Būgos surinktųjų dainų melodijas.

4. Kalbos rašybai suvienodinti sudaryta komisija iš šių kalbininkų: St. Barzduko, prof. dr. P. Joniko, prof. dr. A. Salio ir prof. dr. Pr. Skardžiaus.

5. Gimtosios Kalbos redagavimo ir leidimo klausimai svarstyti pavedami Redakcinei Komisijai.

6. Teigiama įvertina Lituanistikos Instituto veiklą ir kviečiama šią instituciją konkrečiai paremti.

Nuspręsta šiuos nutarimus perduoti II-jo Kultūros Kongreso bendrajai Rezoliucijų Komisijai.

Šia proga tenka pasidžiaugti, kad pirmasis nutarimų punktą dalinai jau realizuojasi, nes dr. Juozas Dauparas, šiame posėdyje dalyvavęs, pasižadėjo duoti \$1,000, kad A. Mažiulis galėtų užbaigti paruošti spaudai mokslinį tautotyrinį darbą "Lietuviškąją krikščionybę." Tą savo auką mecenatas įteikė Kongreso užbaigimo posėdžio metu.

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.
Telefonas: Virginia 6-9683

SILVER BELL BAKING CO.

A. RADŽIŪNAS, Savininkas
Mūsų specialybė lietuviška duona. Pyragai vedybiniams ir kitokiems pokyliams.
36-40 Stagg St., Brooklyn 6, N. Y.
Telefonas: STagg 2-5938

Sportinės nuotrupos

EDVARDAS SULAITIS

II-jo S Amerikos liet. Kultūros veiklos rėmuose vykusį fizinio lavinimo sekcija buvo graži prošvaitė mūsų apsilbausiam sportiniame gyvenime.

Dvi dienas užsitęsusių paskaitos bei diskusijos padėjo šiek tiek išgyvendinti tuos klausimus, kuriais jau daugelį metų serga mūsų sporto darbuotojai. Tiesa, sekcijos dalyvių skaičius nebuvo gausus: pirmąją dieną jis siekė apie 20, o antrąją - iki 30, tačiau aktyvi nuotalka diskusijose ir perdidelis nenukrypimas nuo temų šią sekciją išsiskyrė iš kitų, nors ir skaičiumi gausesnių.

Pentadienio vakare įvykusioje paskaitoje susirinkusieji girdėjo seno sporto veterano Anupro Tamulyno gvildentąją temą - Sportas lietuviškumo sargyboje. Čia užimty daug vietos, norint išskaičiuoti paskaitoje pareikštas mintis, tačiau reikia sutikti, kad jų tarpe būta gana sveikų teigimų bei nurodymų.

Po paskaitos įvykusiose diskusijose būrys dabartinių sporto darbuotojų į reikalą bandė daugiau pažvelgti iš praktiškosios pusės.

Seštadienio rytą prarasto simpoziumo (tema - "Sportas tautinės kultūros rėmuose") metu dar labiau gilintasi į lietuviško sporto išvijoje problemas. Čia kalbėtojas Z. Puzinauskas, V. Grybauskas, J. Soliūnas ir A. Tamulynas, vadovaujant Br. Keturakliui, kiekvienas davė tam tikrų sugestijų, siūlymų. Jų dauguma vėliau buvo plačiau išdiskutuoti susirinkimo dalyvių.

Čia smagu buvo girdėti FASK'o pirm. J. Nasvyčio mintis, siūlančias grįžti į gyvenimo realybę ir iš jos žvelgti į sportinį veikimą. Jis nusiskundė, jog sportinis veikimas eina žemyn ir kvietė rasti gydančių vaistų.

Vienybės bendradarbis Ed. Šulaitis Kultūros Kongreso sporto sekcijos diskusijose. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Idomios yra fizinio lavinimo sekcijos rezoliucijos, kurias čia norime pacituoti:

1. Fizinio lavinimo ir sporto veikla reikalinga žymiai sustiprintos paramos iš visos lietuviškosios visuomenės, ruošiant įvairius pasitobulinimo kursus, stovyklas, varžybas ir sporto namų statybą.

2. Priimant dėmesin, kad fizinis lavinimas ir sportas jaunimo auklėjime ir tautinių apraškų išlaikyme užima vieną iš svarbesnių vietų, reikalaujama, jog visos lietuvių kultūrinės institucijos savo darbų plotmėje apimtų šios srities vaidmenį.

3. Šiaurės Amerikos Lietuvių Fizinio Lavinimosi ir Auklėjimo Sąjunga, visi jos padaliniai, Sporto veikėjai ir darbuotojai visomis išgalėmis remia ir ugdo sportinės jaunuoemenės siekius.

4. Kultūros Kongreso Sporto sekcijos dalyviai vienbalsiai nutarė prašyti, kad Kultūros Kongreso Komitetas pasiųstų protesto rezoliuciją I. O. C. - International Olympic Committee pirmininkui Avery Brundage (reziduoja Chicagoje), dėl neteisėto Lietuvos sportininkų panaudojimo tarp-tautiniame ir olimpiname varžybų forume, įtraukiant juos Sov. Sąjungos rinktinėn.

Labai gražu, jog į bendrąsias Kultūros Kongreso rezoliucijas buvo pagarbiai įtraukti ir sportininkai.

Artinasi Kalėdos ir dovanų pirkimo sezonas. Kodėl savo artimajam ar prieteliui nepadovanoti metinę Vienybės prenumeratą?

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS NEW YORKO APYGARDA

1962 m. gruodžio 1 d.

APREISKIMO PARAPIJOS SALĖJE
259 North Fifth Street, Brooklyne

RENGIA MUSŲ TAUTOS ATGIMIMO DAINIAUS
MAIRONIO MINĖJIMĄ

PROGRAMOJE:

Invokacija - Tėvas L. Andriekus, OFM

Paskaita - dr. J. Grinius

Iš Maironio kūrybos - aktorius H. Kačinskas

Solistas - V. Verikaitis

N. Y. Vyrų oktetas, vad. A. Mrozinsko

Pradžia 7 v. v. Po minėjimo šokiai Įžanga 2 dol.

Haven Realty

JUOZO ANDRIUSIO APDRAUDOS ĮSTAIGA

Pataisauja perkant ir parduodant namus, įvairiuose apdraudimo reikaluose, užpildant (Income) taksus.

J. ANDRUSIO TRAVEL BUREAU

Parduoda bilietus visomis susiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Money Orders.

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y.

Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien - 9 v. r. ikj 9 v. v.

REPUBLIC LIQUOR STORE, Inc.

G. Jokubaitis, Manager

322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 7-2089

RAY'S LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI

Įvairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai. Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: VIrginia 3-3544

BANGA TELEVISION

VYTAUTAS ZELENIS, Savininkas

3423 FULTON STREET BROOKLYN 8, N. Y.

Telefonas: APplegate 7-0349

PARDUODAMA: televizija, radijas, Hi-Fi stereo, fonografai, dulkių siurbliai, oro vėsintuvai. Didelės nuolaidos Admiral, Motorola ir Blaupunkt vokiškiems Hi-Fi. TAISOMA: televizija, stereo Hi-Fi bei radijas. Darbo valandos kasdien iki 7 v. vak., penktadieniais iki 9 v. v.

•••••
VISOS PREKĖS IŠPARDUODAMOS

ŽEMIAUSIOMIS KAINOMIS

•••••

GERIAUSIAS

INSURANCE ir REAL ESTATE

PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW MAZEIKA
Savininkas

80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: VIrginia 9-3112

ROBERT F. NARK

Apdraudos AUTO Specialistas

Any car - Any age driver
ALL FORMS OF INSURANCE

175 REMSEN ST. BROOKLYN 1, N. Y.
Tel. MAin 4-6400 UL 8-1061

DISCOUNTS TO QUALIFIED APPLICANTS
Mutual Insurance Insure your tomorrow today!

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY

1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)

1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.

Telefonas: POplar 5-4110

JUOZAS GARŠVA

231 BEDFORD AVENUE
KOPLYCIA LAIDOTUVĖMS

BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)

423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYCIA LAIDOTUVĖMS

Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON

660 GRAND STREET

BROOKLYN, N. Y.

NOTARY PUBLIC

Tel. STagg 2-5043

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

VIENYBĖ

Maironio minėjimas, kuri New Yorko lietuvians rengia LB apygarda, įvyksta šeštadienį, gruodžio 1 d. 7 val. Apieškinio par. salėje. Bus dr. J. Griniaus paskaita, Maironio eilėraščių deklamavimas aktorius H. Kačinskis, dainuos Vaclovas Verikaitis iš Toronto ir vietinis A. Mrozinsko vyrų orkestras.

Kultūros Kongrese, vykusiame Chicagoje lapkričio 23-25 dienomis, iš New Yorko dalyvavo prel. J. Balkūnas, Tėvas L. Andriekus, OFM, prof. Simas Sužiedėlis, Vyt. Vaitiekūnas, dr. Vygantas, muzikas Strolia, Vytautas Maželis ir Vienybės red. Salomėja Narkėliūnaitė. Šalia nuotraukų, kurias iš Kongreso palarė laikraščiai, Narkėliūnaitė išrašė į magnetofonines juostas kelių sekcijų posėdžius bei nufilmavo būdingesnius Kongreso momentus. Daugiau kaip 200 pėdų ilguo spalvotas filmas bus įjungtas į bendrą lietuviškų įvykių kroniką, kuri visuomenei bus rodoma netrukus.

Vienybės koncerto, įvykstančio 1963 m. sausio 12 d. (šeštadienį 7:30 val vak.), bilietai gaunami pas platintojus ir reklakijoje. Kainos po 3 ir 2 dol. Koncertas įvyksta Brooklyn Academy Music Hall, 30 Lafayette Ave. Visos vietos rezervuotos.

N. Y. Lietuvių Skautams Remti Komitetas lapkričio 26 d. įvykusiame susirinkime išrinko naują valdybą, kurią sudaro: J. Butkus, J. Birutienė, O. Raubienė, V. Kidolis, J. Barzdžius. Revizijos Komisijoje: P. Osmolskis, P. Matiekūnas, M. Kliveckienė. Atvelykio sekmadienį, balandžio 21 d., numatoma rengti balių Maspetho Piliiečių Klube. Pelnas bus skiriamas skautų rajono stovyklos pirkimui.

V. Yomantienė, ilganetė Vienybės skaitytoja ir rėmėja, žienos atostogoms išvyko į St. Petersburg, Floridą.

Ona Valaitienė šiais dienomis išskrido į Vokietiją pas dukrą Alioną ir žentą Albiną Trečiokus, kurie neseniai susilaukė sūnaus. Jaunieji Trečiokai jau augina tris dukreles.

New Yorko sportuojantis jaunimas, vad. Lietuvių Atletų Klubo gruodžio 31 d. 10 val. vak. rengia Naujų Metų sutikimo balių, kuris įvyks modernioje Ridge Wood Lane salėje (Irving Ave ir Covert St. kampas) Brooklyne. 10 dol. asmeniui. Svečiai bus vaišinami skaniais lietuviškais valgiais, degtine ir šampanu. Staliukai po 10 asmenų iš anksto užsakomi Liet. Atletų Klube pas J. Prapudienį tel. HY 7-9756 ir kt.

Šiais metais suėjo 15 metų, kai mirė Kazys Kulbokas, buv. Vienybės rėmėjas, žinomas veikėjas Natalijos Kulbokienės vyras.

Pranciška Žostautienė, gyvenusi pas dukrą Stelą ir žentą Vytautą Abraitį, Richmond Hill, N. Y., mirė lapkričio 23 d. sulaukusi 71 m. amžiaus. Palaidota St. Charles kapinėse. Laidotuviemis rūpinosi J. Garšva.

INDIVIDUALIOS BALFO SIUNTOS

BALFas tebetęsia individualių lietuviškų šeimų šelpimą įvairiuos pasaulio kraštuos siuntiniais.

Labai daug siuntinių su naujomis medžiagomis siunčiama į Sov. Sąją ir į Lietuvą, vartotų rūbų ir vaistų Lenkijon, o taip pat ir įvairius kitus kraštus. Tai didelis ir sunkus darbas ir didelės išlaidos. Atrodo, kad į individualią šalpą teks pervesti ir Vokietijos lietuvis.

Norint, BALFo Centras gali patarnauti ir privačioms siuntoms, tik reikia parašyti: BALFas, 105 Grand St., Brooklyn 11, N.Y.

Gen. V. Nagiaus - Nagevičiaus monografiją galima užsisakyti pas V. Nagevičienę, 2281 Woodmere Dr., Cleveland 6, Ohio.

STELAI ABRAITIENEI, JONUI ŽOSTAUTUI
ir jų šeimoms,

MOTINAI PRANCIŠKAI ŽOSTAUTIENEI MIRUS,

gilią užuojautą reiškia

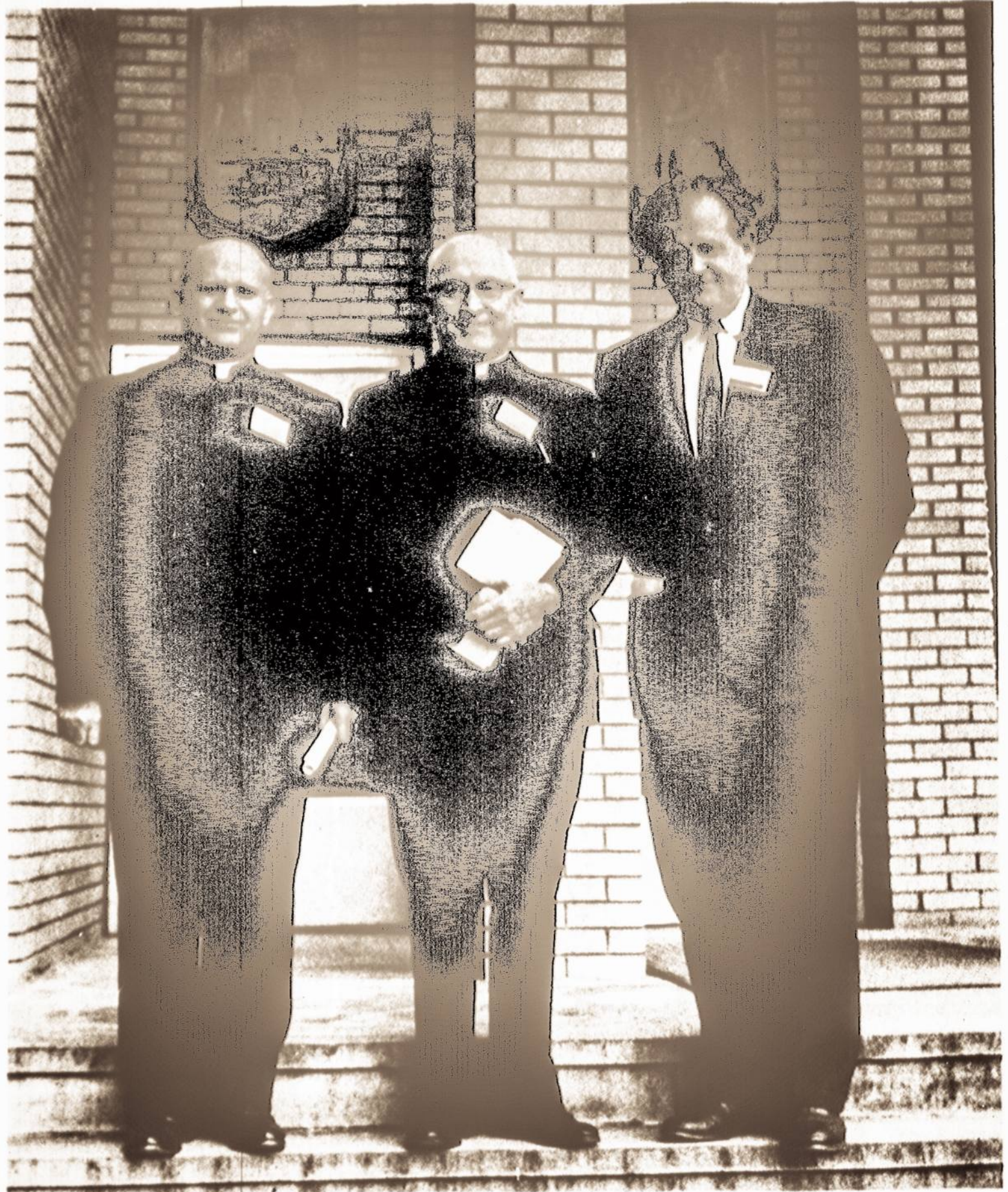
PAULINA IR JONAS ŠIMĖNAI

PRANCIŠKAI ŽOSTAUTIENEI MIRUS,

DUKRAI STELAI ABRAITIENEI
IR SŪNUI ŽOSTAUTUI, bei jų šeimoms

giliame nuliūdime reiškiau užuojautą.

NATALIJA KULBOKIENĖ

Kultūros Kongresas Chicagoje buvo gera proga ir senoms pažintims atnaujinti bei naujoms užmegzti: nuotraukoje kun. dr. J. Tadaraukas iš Kanados, prel. J. Balkūnas iš New Yorko ir V. Šimkus iš Chicagos prieėjimo į Jaunimo Centrą, kuriame vyko visi Kongreso posėdžiai.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Nei miltų, nei pieno miltelių Balfui

Kun. L. Jankus

Daugelis tremtinių seniau kartais peikdavo BALFo miltus ir įvairius miltelius. Deja, nuo 1963 metų BALFas jų nebegaus. Labai daug pastangų padėta šiemet išgauti iš JAV valdžios maistą lietuviams tremtinams Vokietijoje. Neseniai BALFas atėjo iš Washington, D. C. toks atsakymas: "... Vokiečių Federalinė valdžia yra priešinga (BALFo) maisto įvežimui, nes nėra nei ekonominės nei politinės bazės tai programai tęsti 1963 m." Žinia, vokiečiams taip pareiškus, amerikiečiai atsako maistą duoti.

Visa tai reiškia Balfui naują rūpestį ir padidintas išlaidas tremtinių individualinei šalpai Vak. Vokietijoje. Reikės daugiau pinigų, daugiau individualių siuntų ir daugiau darbo BALFo tarnautojams, kad nors šiek tiek būtų išlygintas tas maisto nuostolis. BALFas yra gavęs virš septynių milijonų svarų įvairaus maisto, kurį gabendavo tremtinams.

NĖRA SANDAROS, BET
BALFE VEIKIA
SANDARIEČIAI

Sandaros organizacija, viena iš BALFo tėvų ir steigėjų, nerado galima šiemet pristatyti XI BALFo seimui trijų kandidatų į BALFo direktoriatą, tačiau pats seimas išrinko direktoriais kelis gerus sandariečius ir dar geresnius balfininkus. Gaila, Sandaros laikraštis jau kuris laikas nespausdina ir BALFo Centro pranešimų.

Neseniai Brocktone, Mass., Sandaros svetainėje, įvyko tikrai šauni BALFo vakarienė, kuriai surengti daug dirbo vietos sandariečiai.

Neteko matyti spaudoje platesnio tos vakarinės aprašymo, o tai buvo vienas iš pavyzdgingiausių BALFo parengimų. Ypatingas dėmesys buvo matyti visų grupių ir pažiūrų žmones, prie bendro stalo besitariančius, kaip geriau padėti vargan patekusiems lietuviui.

Brocktone neteko girdėti jokio priekaišto Balfui, o BALFo reikalų vedėjas gersnio lietuvių visuomenės susiartinimo ir talkos Balfui negalėjo nepageidauti.

Šių metų BALFo vajų New Yorke veda moterys, vadov. dr. Labanauskaitės. Į jų prašymus aukoti per dvi savaites atsiliepė 181 lietuvis. Jie jau suaukojo 1,727 dolerius. Metinis New Yorko aukotojų Balfui skaičius būna 700 ir aukų BALFas gauna per 6,000 dolerių.

New Yorko valstybėje šiuo metu vedami BALFo vajai Great Neck, Yonkers, Amsterdam, Binghamton, Rochester ir Utica, nesikaitant paskiry BALFo ambasadorių. Jų visų metinis įnašas bendrai lietuvių šalpai siekia 10,000 dolerių.

Kasdienos temomis

J. PAROJUS

Laikas bėga kaip upė, laikas neša ir mus. Kai, metams baigiantis, suvedam metų balansą, noris paklaust, kiek lietuvybei paauskota.

Vienas paskui kitą eina vajai, parengimų irgi daug, bet ar juose dalyvaujame, ar juos paremiame?

Štai, jau paskutinis metų mėnuo prasideda. Ir taip noris sustot ir paklaust, kiek lietuviškai spaudai skiriamė.

Kraštuose, kur laisvė nežino ribų, kur maistas ir drabužis, tarytum tik druska ar pipirai, prieinami visiems, kas nori, mūsų spauda yra apleista ir spausdintas žodis tik per vargą šiaip taip įsiūlomas.

Suprantu, kad lyginant su The New York Times, mūsų laikraščiai per brangūs, bet reikia atsiminti, kad angliški laikraščiai išėina 2-3 milijonų egz. tiražu, todėl juos galima pardavinėt po penkis centus. Žinom gerai, kiek išėina

mūsų laikraščio, ir nenuostabu, kad savaitraščio egzempliorius kainuoja 15 centų, gi metams — tik \$7 ar panašiai.

Kai kasdien perkame anglišką laikraštį ir per mėnesį išleidžiam \$1,50, tai mūs nebaudo, bet jeigu reikia užsisakyti metinę prenumeratą ir užmokėt \$7 ar panašiai, susiduriame su problema, su tokia skausmu, nelyginant dantį reikėtų ištraukti.

Ką jau bekalbėt apie lietuviškas knygas — jos išliks kioskininkų spintose ar prie parengimų salių išdėliotos ant staly.

Mūsuose dar mažai jaudinamasi dėlto, gautą paštų į namus knyga, jei ji nepatiktų, reikia išsiųst atgal. Kažkodėl galvojama, kad tai, yra šalpa...

Baigias senieji, ateis nauji nauji metai. Su kokiais naujais pasiryžimais žengsime į juos? O kad taip pademonstruotume savo šilimą lietuviškai knygai, lietuviškam laikraščiui...